

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 — —

Helyben házhoz hordva:

Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.

Videkre postán szállítva:

Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, márczius 24.

Új rud a régi zászlóhoz.

A negyvennyolczas irány zászlót bontott, a régi rendiség helyett az egyenjogúság zászlóját. Ehhez a zászlóhoz beállt a liberális rudnak, melyre ugyan rá csavargatták ezt a zászlót, hogy nem loboghatott ugyan, de a rudat védte, tartotta. Azok, akik tartották a rudat, élvezték a zászló dicsőségét és hasznát, mások ellenben csak a boldogabb végét kapták a zászlónak is, a rudnak is.

Most új nyelet akarnak csinálni a régi zászlóhoz, a demokraczia elvéből faragva s a zászlótartók már gyülekeznek is a székes fővárosban.

Figyelemmel olvastuk a program tervezetét. Hogy milyenné vedlik a sok simogatás, törlés és javítgatás után, nem tudjuk, de ahogy most keretezve van, egy pár igen rég óta szükséges hézagpótlást vettek be vezérelveik közé.

Elismeréssel vesszük mindenekelőtt tudomásul, hogy a programban sem egyházi, sem állami téren agresszív irányzat nem mutatkozik, ez sokat tesz a program realitásának megítélésénél.

Helyes az a gondolat, hogy minden szociál politikai javulás alapjául a független bíróságot teszik, az előléptetéseket kivéve a kormány kezéből s autonomikus módon rendezve.

Feltétlenül helyes követelés a tűzhely védelem törvényes biztosítása, quasi paraszt hitbizomány. Ez az egyedüli mentő eszköz valóban, hogy a népünk lába alól teljesen ki ne rántsák a földet.

A kartekek és fogyasztási adók ellen s a fokozatos jövedelmi adó melletti állásfoglalás okos és jogos kívánság.

A túlzott merkantill irány becézgetésének eljétése, amit szintén programba vettek, valódi nemzeti érdek.

A kötelező munkás biztosítás, teljes vasárnapi munkaszünet, a munkaidő fokozatos leszállítása, hogy családja számára is időt nyerhessen a munkás, emberi jogon alapuló kívánság.

Ezen pontok azok, melyek értéket adnak a programnak s melyek élvezhetőbbé tennék a liberális rudat, ezt a politikai látermördert, ha már mindenképpen a nyakunkon akarjuk hagyni.

Mert van a programban is egy pár anyajegy, mely rá vall a liberális márnára, melynek mostohasága miatt kell akcióba lépni, ennek a felségesnek nevezett, de koldussá velkeltetett népek.

Sok lügg az alakuló párt vezéreinek egyéni értékétől. Jó vezérek mellett, kiket igazán a legalsóbb nép szeretete vezet, ez a program igazi levezető csatornája lenne a szociális programnak, de ha gyenge emberek fogják kézbe a zászlót, csak az elv kompromittálása lesz a következmény s a nép kevés, megmaradt illuzióiból egygyel kevesebb lesz ismét.

De van még egy érdekesség ez ujalakulásban, amit nem hallgathatunk el.

E program felhozott pontjai, majdnem mind a néppárt programjából vannak átvéve, azon pártból, melyet minden szabad és nem szabad eszközzel üldözött a hatalmon lévő párt. És miért üldözött?

Aligha nem azért, mert jobban szereti

a rudat, mint a zászlót. A liberalizmus kell a hatalmon lévő pártnak nem az egyenjogúság, mi nem is annyira zászló volt a liberalizmus rudjain, mint inkább lép — amivel gimpliket lehetett fogni.

Miköze annak a pártnak, mely a népet felakarja emelni, ahhoz a liberalizmushoz, mely addig nyomorította a népet, hogy külön pártot kell szervezni a felemeléséhez?

P—g.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, márczius 23.

Perczel Dezső elnök megnyitván az ülést, bemutatja Pécs szabad királyi városnak egy csomó kérvényét.

A derék dunántúli város kérvényez a fogyasztási adók rendezése, a gellérthegy-i pantheon, a politikai bajok orvoslása, a tűzseadók behozatala és egyéb hasonló közérdekű dolgok tárgyában. Boldog pécsiek, a kiknek ennyi főlősleges idejük van.

Aztán Psik Sándor az állandó igazoló bizottság előadója lépett az előadói emelvényre és bejelentette, hogy Flósz Sándor bajai mandátumát a bizottság kifogástalannak találta és őt a 30 nap fenntartásával igazolja.

Következett a napirend: a kereskedelmi tárcza költségvetésének részletes tárgyalása.

Az államvasutak tételében Török Bertalan szólalt fel, a ki az államvasuti tisztviselők helyzetének javítását sürgeti.

Kedvezményes vasúti jegyek.

Komlóssy Ferenc azon panaszkodik, hogy csak az állami középiskolai tanárok részesülnek az államvasutakon az olcsó utazás kedvezményében és kívánja, hogy ezt a kedvezményt

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Krisztus hét szava a keresztfán.

Ira: S. F. F. S.

Haydn világhírű oratóriumát mindenki csodálja, de keletkezésének történetét kevesen ismerik. Röviden előadom.

A nagy zeneköltő Esterházy herczegnek volt már karmestere; a nemes főúr birtokán nyugodtan, gond nélkül élt, békében teltek napjai. Növekvő dicsőségével barátainak és tisztelőinek száma is egyre szaporodott. Kezdte magát boldognak érezni. Nem győzött eléggé hálát adni a jó Istennek, hogy jobbra fordította sorsát, de legmelegebben azt köszönte az isteni jósnak, hogy a sziveket hajlandóvá tette iránta. És minél igazabban tapasztalta az emberek szeretetét s barátságát: annál rózsásabb színben látta az életet és annál inkább fokozódott munkakedve s teremtő ereje.

Ekkor fogamzott meg lelkében a nagy eszme, mely kedves volt előtte, miglen rajta teremtve dolgozott, kedves, minő csak a szívek legédesebb titka lehet és midőn befejezte, drága maradt emléke is, drágább mindennél, a mit alkotott. Mert ebben a műben két legnagyobb kincs, a hit meg a zene összeolvadva csodálatos pompával egyesült.

Réggel volt, meleg, illatos nyári nap.

Haydn szőlőlugasában ült és reggelizett. Ott töltött mindennap egy negyedórát csendesen álmodozva, mielőtt a munkához fogott. Epen arra gondolt, hogy az ég Ura mily kedvesen és jól intézett körülötte mindent és mily csodásan vezérelte őt gyermekségétől fogva, gyakran kemény és tövises utakon, melyeken azonban végre is nyugalmat és boldogságot talált.

Mosolygott.

— Igen, úgy volt! — szólt halkán önmagához. — Első zenémet a jó Isten dicsőségére szereztem. Mintha csak tegnap történt volna. Fűeska voltam, hajam borzos, ruhám rongyos. Belopóztam a konyhába, titkon kihoztam az öreg vas üstöt, melyben anyánk máskor levest főzött. Levettem a cipőmet, felmásztam a padlásra. Ott állt egy ócska szék; arra rätettem az üstöt, miután előbb kendőbe kötöttem. A dob készen volt; dobverőt is találtam hamar: két főzőkanál pompásan megtette a szölgátot. A szék hátához papirlapot tűztem, ezen lettek volna a hangjegyek. Feszesen, lélekzetemet visszafojtva álltam, a dobverőket magasra emeltem. Ekkor megsendült képzeletben a sekrestye harangja, a pap az oltárhoz indult, hogy nagymisét mondjon. Vad ujjongással vertem a dobot és tele képpel futtam a trombitát. Kyrie-kor én énekeltem, a dob elnémult; de annál tüzesebben szólt a Gloria alatt. Hiszen az összes angyalok és emberek nevében óhajtottam énekelni és Istent

dicsérni, azonban nem akart kitelni erőmből. Megtettem a mire képes voltam, a milyen jól csak tudtam és habár izzadság gyöngyözött erősen kipirult arcomon, mégis valami futamfélét énekeltem teljes tudóval és ütöttem-vertem a főzőkanalakkal egész erőmet összeszedve mindenképen süket dobot. Most következett volna a vége, az Amen; természetes, hogy lehetőleg szépen és ünnepiesen. Ekkor felkiáltott anyám a padláslepcsőn:

— Jóska te, megholondultál?

— Dehogy anyám! Nem hallod, hogy nagymisét tartok?

— Édes Istenem! Még nagymisének mondja ez az istentelen gyerek az ő éktelen lármáját!

— És mégis, — folytatá Haydn magánbeszédét gondolkozva, — úgy hiszem, akkor sokkal igazabban és bensőbbben magasztaltam az Istent, mint későbbi életemnek akárhány művészi szerzeményével. Ó, mi boldogító lenne, kimondhatatlanul boldogító a vallásos kebeleire, ha olyasmit teremthetne, a miből még a jövő századokban is az Istenben való hit s az Isten szeretete új erőt és táplálékot merithetne! Azon emberek, a kik Istenért élnek és fáradoznak, nem halnak meg; mert műveik emlékeket áldotta és halhatatlanná teszik.

A szőlőlugas lombjai között öreg, hűséges inasának feje mutatkozott.

— Nagyságos uram, — kérdezte tágra nyílt szemekkel, — kivel beszél?

Haydn nevetett.

a községi és felekezeti középiskolák tanítóira is kiterjeszték.

Mócsy Antal a lelkészek számára is kéri ezt a kedvezményt.

Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter röviden reflektál az előtte szólók megjegyzéseire, a tisztviselők helyzetének javításával — a mennyiben a pénzügyi szempontok ezt lehetővé teszik — foglalkozni fog. A vasuti kedvezmények Komlóssy és Mócsy által kívánt kiterjesztésével szemben azonban azt az aggodalmát fejezi ki, hogy ez az igénylők nagy számára való tekintettel, aligha lesz lehetséges. A kérdéssel különben foglalkozni fog. (Helyeslés.)

Ezzel a kereskedelemügyi tárca költségvetése véget ért. A Ház ezután vita nélkül tudomásul vette a miniszter jelentését a vaskapu szabályozásáról és a közgazdasági bizottság jelentését a statisztikai hivatal 1899. évi munkaprogramjáról.

Mikor ez is megtörtént, az egész Ház zajosan megéljenzte Hegedüs Sándort, a ki ily szerencsés körülmények között esett át az első budgettárgyalás Scyllán és Charibdissein.

Következett a földművelésügyi tárca költségvetése.

Az előadói emelvényre a Ház legkisebb tagja Papp Géza lépett és nagy és tartalmas beszédben ismertette a költségvetést és a földművelésügyi kormányzat jövő feladatait.

Beszédét az egész Ház nagy figyelemmel kísérte és gyakran szakította meg zajos tetszésnyilatkozatokkal. Különösen zajos éljenzésekben és általános helyeslésben tört ki az egész Ház mikor az előadó felsorolta a földművelésügyi miniszter erélyes intézkedését a borhamisítások meglorlása érdekében.

Papp Géza beszéde után az ülést öt perczre felfüggeszté az elnök.

Szünet után Mócsi Antal emelt szót, a földművelésügyi tárcához szólván és a budget ellen foglalván állást.

Házkutatás egy szerkesztőségben.

Az ülés végén Plósz igazságügyminiszter felelt Visontai Somának minapi, hozzá intézett interpellációjára, ama házkutatás tárgyában, melyet Puscariu vizsgálóbíró tartott nemrég a Magyar Estilap szerkesztőségében.

A miniszter mindenekelőtt ismertette az ügyet, elmondván, hogy a Magyar Estilapnál a házkutatás miért és miként történt. Aztán kijelentette, hogy miután a »Magyar Estilap« szerkesztője az ügyben felelősséggel él, ő a bírói függetlenség elvének szem előtt tartásával, nem akar beavatkozni a dologba, a míg a bírói vizsgálat a tárgyban meg nem történt s a míg a vizsgálat meg nem állapítja, hogy vajjon a sajtószabadság megsértett-e vagy sem.

— Mit akarsz? Tudod, nem szeretem, ha itt háborgatnak!

— Igen, uram! De itt van a levélhordó. Nagy vastag iratot hozott. Nem fogadtam el, mert fizetni kell érte.

— Menj és fizessd ki!

Az inas elment és öt percz múlva roppant nagy levéllel tért vissza.

— Uram, ezen a címzésen sehogy sem tudok eligazodni!

— Nem is szükséges, mert valószínűleg ugysem neked szól a levél és nem is kíváncsiságod kielégítésére való.

Az inas megértette a feddést és pirulva adta át gazdájának az irományt. Azután féltéken visszavonult, de nem annyira hogy ne tudta volna Haydn arcát folyton fürkészve szemmel tartani.

Haydn feltörte a levelet. Tartalmának kibetűzése eleinte nem kis fáradságába kerülhetett, mert igen lassan olvasott; de minél tovább jutott, annál izgatottabb lett arc kifejezése, szeme könnybe lábadt, keze reszketni kezdett és mire a levelet végig olvasta, leejtette azt az asztalra s két kezébe rejté arcát. A hűség szolgál aggódva közeledett.

— Talán meghalt a kedves felesége? — kérdezte siránkozó hangon. — Nagyságos uram olyan komoly, hogy igazán félek.

Haydn fölemelkedett, szívéhez és ajkához szorította a levelet s dolgozó szobájába ment; ott maradt egész nap esendes magányban.

Mindamellett ő már most is véli kijelenteni, hogy ebben az esetben a sajtószabadság megsértéséről szó sem lehet. Megígérte, hogy ennek kiderítésére a legszigorubb vizsgálat fog folyni; ha oly irányzatot fedezne föl, mely a sajtószabadság ellen tör, úgy mindent el fog követni hogy ennek a lendenciának eleje vélessék (Általános élénk helyeslés.) kéri válaszában tudomásul vételét.

Visontai Soma azt mondja erre, hogy tudomása van arról hogy az igazságügyi miniszter is ott volt tegnap a sajtószabadság ünnepén és már ebben is megnyugtató szimpotmát lát.

Tudván pedig azt is, hogy az ügyben csakugyan energikus vizsgálat indult meg; s mert a bírói függetlenségnek az elvét szem előtt tartja ő is, megbizik a miniszter férfias kijelentésében és egyelőre, addig is, a míg a vizsgálat véget nem ért, a miniszter választát megnyugvással tudomásul veszi. (Általános helyeslés.)

A Ház erre egyhangulag tudomásul veszi Plósz miniszternek az interpellációra adott választát.

Elnök indítványára a legközelebbi ülés április hó 5-én lesz.

Nagyvárad város üdvözlő feliratai.

— A miniszterelnökhöz és a kereskedelmi miniszterhez. —

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága márczius havi közgyűlésén értesült hivatalosan a kormányváltozásról Széll Kálmán újonnan kinevezett miniszterelnök leiratából. Dr. Bulyovszky József polgármester indítványára elhatározták, hogy feliratban üdvözlük az új miniszterelnököket és az új kabinetet.

Miután Hegedüs Sándor újonnan kinevezett kereskedelemügyi miniszter külön leiratban tudatta kinevezését és kérte a törvényhatóság támogatását működéséhez, Nagyvárad város közgyűlése külön feliratban üdvözlö a minisztert.

Az üdvözlő feliratokat tegnap küldték fel Budapestre.

A Széll Kálmán miniszterelnökhöz küldött felirat szövege a következő:

Nagyméltóságú m. kir. Miniszterelnök ur!

Mai alantírott napon tartott rendes közgyűlésünkben örömmel és lelkesedéssel fogadtuk Nagyméltóságodnak folyó évi február hó 28-án 2844—M. E. szám alatt hozzánk érkezt azon leiratát, melyben a miniszterelnökké

s előterjesztése folytán a kormány többi tagjának szakminiszterekké történt kinevezését velünk közölni méltóztatott.

Örömmel, lelkesedésünk azon férfiat illeti, kinek a multban több alkalommal megnyilatkozott államférfiúi bölcsessége, erős hazafisága, a valódi szabadelvűség mellett eddig tapasztalt tántoríthatlan kitartása biztosítékot nyújt arra, hogy hazánk szellemi és anyagi felvirágoztatása, nemzeti életünk szabadelvű, demokratikus irányban való fejlesztése szívén fekszik; azon férfiat illeti, ki a közelebbi parlamenti párt-harcok könnyen veszélyessé válható zűrzavarából biztos kézzel mentette meg Magyarország egységességének szerintünk létfeltételét, a — parlamentarizmust.

Ezért és még azért is, mivel a Nagyméltóságod által kifejtett kormányzási program az általunk eddig elfogadott, vallott és elfoglalt álláspontnak megfelel; mivel multjának tényei folytán erős bennünk a tudat, hogy hazánk parlamenti élete Nagyméltóságod kezében biztos irányítóra és vezetőre talált:

Öszinte örömmel, igaz lelkesedéssel üdvözljük — úgy Nagyméltóságodat, valamint a vezetése alatt újonnan alakult kormány tagjait, biztosítván egyszersmind arról, hogy hazánk, nemzetünk javára irányuló működésében, illetőleg működésükben hazafias kötelességünknek ismerjük támogatni.

Kelt Nagyvárad törvényhatósági joggal felruházott város törvényhatósági bizottságának 1899. évi márczius hó 9-én s folytatva tartott közgyűléséből.

Dr. Bulyovszky József,
polgármester.

A Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszterhez küldött üdvözlő felirat pedig így szól:

Nagyméltóságú kereskedelemügyi m. kir. Miniszter ur!

Mint alantírt helyen és napon tartott törvényhatósági bizottsági közgyűlésünk osztatlan megalégedéssel és örömmel vette tudomásul folyó évi márczius hó 1-én 1393. éln. sz. a. kelt leiratából, hogy ő császári és apostoli királyi Felsője magyar kereskedelmi miniszterre legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott.

Megváltó hét huros hárfának tünt fel előtte, melynek hurjait nem pengette más, mint Istennek végtelen nagy szeretete az emberek iránt. Egyik hur a másik után szakadt meg, de nem hirtelen pukkanással, hanem halkán, kimondhatatlan kínos fájdalomban hangozva, halva el. Haydn maga mondja arról a esendes boldog időről, melyben teljesen visszavonultan, alig egy szót is szólva, ama bámulatos szerzeményen dolgozott: »Sohasem voltam oly esendes áhitatra hangolva, mint ama napokban. És ha elakadtam a munkában, elővettem a rózsafüzért, imádkoztam keveset és csakhamar esenget-bongott lelkemben és tollam nem tudta elég gyorsan papírra vetni az énekeket és dallamokat, melyeket bennem a hit és az ihlet zengett.«

Midőn aydn oratoriumát befejezte, tul boldog volt. Megesókolta a partitúrát, megesókolta a keresztet, megesókolta zongoráját. Gondosan becsomagolta a példásan leirt szerzeményt és maga vitte a nagy esomagot a postára, habár hűségese szolgálja ugyancsak morgott miatta. Sokáig nem jött válasz. Haydn aggodott. Habár másolatát megtartotta, mégis nagyon bántotta a gondolat, hogy a mű elveszhetett és ő ezáltal szószegőnek vagy épen a feladat megállására képtelennek látszhatnék a megbízó szemében. Végre valahára egy kis láda érkezett Spanyolországból. Az öreg inas nagy gonddal bontotta fel, de mind a ketten, ur és szolgálja, egyképen álmélkodtak, midőn a desz-

Bárki akarta meglátogatni, röviden elutasította, még a herezeget is.

Másnap reggel bement a városkába, Kis-Martonba; imádságos könyvét hóna alatt vitte. A gyóntatószékben leszámolt, az oltár lábán egyesült Istenével. Azután hazament.

Egy spanyol kanonok irt volt Haydnak Cadixből. Vázolta előtte, hogy a nagybőjti időben székesegyházunkban miként ünneplik a hívek a megváltás titkát. A tágas nagy templom falait, oszlopait és ablakait sűrű fekete fátyollal vonják be; a közepén egyetlen lámpa függ, mely az egész óriási tért kétes ködvilággal árasztja el. Minden ajtó bezárnak; az áhitatos néptömeg térden áll. A püspök a szószékre lép; Krisztus hét szava közül, melyeket a keresztfán mondott, előre böcsát egyet, rövid elmélkedést fűz hozzá, azután leszáll a szószékről, hogy az oltár előtt imádva leboruljon és ez így megy hétszer egymás után. A hét szünetet Haydnak zenével kelle kitöltenie. A zeneköltőnek a hét szó mindenikére tíz percznyi időt engedtek — egyedül ez volt az, a mi neki ezen különben oly igen kedves ajánlatban sehogysem tetszett.

Hogy is lehetett kívánni, hogy Haydn, a ki szellemét mindig szabadjára hagyta, épen itt, a hol lelkének és hitének nyílt tere az éneklésre, órával kezében dolgozzék! A mester ezt a követelést egyszerűen figyelmen kívül hagyta, de annál lángolóbb buzgalommal ragadta meg az egész nagyszerű gondolatot. A

Osztatlan meglepedésünk és örömünk indokát találja abban, hogy a legmagasabb kegy Nagyméltóságod személyében oly férfiut állított hazánk kiválóan nagyfontosságú közgazdasági ügyeinek élére, a kinek politikai, közélet sokoldalú hazafias tevékenysége, csüggedést nem ismerő munkássága a közfigyelem részéről már régóta rokonszenves elismeréssel említették mindenütt széles hazában.

Midőn eddigi tevékenységeért a polgári elismerés koszoruját nyújtjuk s új állásában üdvözöljük, valamint odaadó támogatásunkról biztosítjuk Nagyméltóságodat: szabad legyen a mi városunkat, a mely hajdan Erdély kulesa volt s a melynek magyar nemzeti hivatása ma is kiszámíthatatlan fontossága — magas kegyelmében és figyelmében ajánlanunk.

Keit Nagyváradon, Nagyvárad törv. hatósági joggal felruházott város törvényhatósági bizottságának 1899. évi márczius hó 9-én s folytatva tartott rendes közgyűléséből

Dr. Bulyocskzy József.
polgármester.

Nagyhét a templomokban.

— A szt. szertartások sorrendje. —

Holnap, Virágvasárnapján veszi kezdetét az egyház gyászos időszaka: a Nagyhét. A megváltó Isten-ember emlékének szenteljük e hetet különösen a hét három utolsó napját, melyen az egyház elének tárja a megváltás nagy munkájának, Krisztus kinszenvedésének történetét, egész a Golgotáig. Ős idők óta »nagy«-nak neveztek a gyászos időszakokat s innét van a »Nagysütörtök«, Nagypéntek«, Nagyszombat« elnevezés. A lélek mélyéig meghatók e napokon az egyházi szertartások s odabilincselik a hívek lelkét a Kálvária keresztje alá.

A nagyvárad-i róm. kath. templomokban a következő sorrendben mennek végbe a nagyhéti és husvét-i ájtatosságok.

A székesegyházban.

Virágvasárnapján, márczius 26-án d. e. 9 órákor a barkaszentelés és ünnepélyes szent mise. Passió.

Nagyszerdán, márczius 29-én d. u. 3 órákor énekes officium, lamentáció és »Miserere«

kák között nem találtak egyebet, mint — egy csokoládé-tortát!

— Uram, — szólt az inas — azok a spanyolok különös emberek lehetnek. Ez egy régi torta, egészen kiszáradt, azt már senkisésem eheti és olyan esuf kotyvaszték, hogy gyomor legyen, amely beveszi.

A süteményhez latin levél volt csatolva, mely Haydn művét lelkes szavakkal égis magasztalta; végül pedig kéri a kanonok, hogy a művész tekintse a küldött tortát határtalan hálójának csekély bizonyítékául.

Haydn arca elkomorult. Soha életében nem volt pénzvágyó és nem gondolt a nyereséggel. De az ilyen jutalmazást csakis gunyúnak vette!

Alig vette észre a szolga urának kedvetlenségét, szabad folyást engedett haragjának.

— Ha az emberek így fizetnek, — zsörtölődött a tortára mutatva — akkor legjobb lesz, ha búcsút veszünk a zeneszerzéstől, hiszen ezzel az ízével itt még a papír meg a postaköltség sines megfizetve, annál kevésbé a mi munkánk. No, de legalább okultunk ez egyszer. Ezentúl kimondjuk: pénz beszél, kutya ugat. Először fizessenek, aztán komponálunk! Ugy-e, nagyságos uram, hogy szent igaz minden szavam.

Haydn mosolygott.

— Gondolom, — viszonzá s kést fogott kezébe, — izleljük meg mégis ezt a tortát! Hozzá mersz fogni?

férfikar, melyet a papnövendékek énekkara ad elő.

Nagysütörtökön, márczius 30-án, D. e. 9 órákor nagy misét mond, továbbá krizmát és olajat szentel Belopotoczký Kálmán tábori-püspök.

Az ének és zenekar a következő egyházi darabokat adja elő:

Schweitzer miséből Kyrie és Gloria.

Beleznaytól: Credo, Sanctus, Benedictum és Agnus.

Leitner Christus factus est.

Dr. Szemethy Géza: Tenebra factae sunt.

Kersch: Inter vestibulum. Ósalutein hostia.

A szertartás végén ugyancsak a tábori püspök megmossa 12 szegénynek a lábát. D. u. 3 órákor lamentáció, zörgő vécsernye.

Nagypénteken, márczius 31-én d. e. 9 órákor kezdődik az u. n. »csónka mise.« Passió, mint Virágvasárnapon.

Ének részek:

Leitner: Turbák.

Duck: Popule meus (férfi kar).

Leitner: Vexilla regis.

Duck: Ecce quo modo.

A szentbeszédet Halász Gyula papnevelői lelki-igazgató mondja.

D. u. 3 órákor lamentáció. Este 7 órákor szentségbevétel, mely alatt a növendék-papok énekelnek.

Nagyszombaton, ápril 1-én. Reggel 7 órákor tűz-, husvét-i gyertya és keresztkut-szentelés, 9 órákor nagymise.

Délután 6 órákor a feltámadási szent szertartás, melyet dr. Schlauch Lőrincz bibornok végez.

Az énekkar előadja:

Exurge és Et ad huc te cum sum (férfi-kar.)

Zsasskovszky Endre: Te Deum.

Pembaur: Regina coeli.

Beleznay: Tantum ergo.

Husvét vasárnapján, ápril 2-án, D. e. 9 órákor ünnepélyes nagymise, melyet Ő Eminenciája pontifikál. Az Evangeliumkor Palotay László kanonok ünnepi szent beszédet mond.

Az ének és zenekar által előadandó darabok:

Dr. Szemethy G.: Ecce Sacerdos.

Zangl: Missa sol. in g.-moll.

Pembaur: Allelúja.

Cherubini: O salutaris hostia.

Husvét hétfőjén, ápril 3-án, 9 órákor ünnepélyes szent-mise. Délután vécsernye.

A v.-olaszi-i plebánia templomban.

Virágvasárnap 7 órákor esendes mise, 9 órákor barka szentelés, körmenet, utánna ünnepélyes mise, tartja Dencs János tb. kanonok,

A jó inas felbiggyesztette, félrehuzta ajkát s kétkedőleg vállat vont.

— Próbáljuk meg Isten nevében, ámbár én nem sokat bízom ehhez a spanyol kotyvalékhoz.

— Te kapod meg először a magad részét, — mondá Haydn s a kést a süteményre tette. Igen ám, de a kés nem akart vágni, kemény testekre akadt, melyek erősen ellentáltak; a torta mindegyfelé hasadozni kezdett. Haydn türelmét vesztette, letört egy darabot belőle. Ekkor pár arany hullott az asztalra.

— Ah értem! — kiáltott most a szolga mutatóját a homlokára nyomva — Uram, én már sejtem, hogy még sok ilyen aranymadár van ebben a kálvária-ban; és a cadixi kanonok ur — engedje az isten, hogy Noénak évét megérje — a cadixi kanonok ur igen okos ember!

Tebát szent volt a béke. Haydn oratóriuma ismeretlenné vált az egész világon, előadták mindenfelé, végre még ott is, ahol a nagy zeneköltő írta, ahol oly szívesen tartózkodott — édes magyar hazánkban. Teljesült, amit a halhatatlan művész óhajtott: már életében meggyőződött róla, hogy olyat teremtett, amiből még a messze jövőben is az Istenben való hit s az Isten szeretete új erőt és táplálékot merítenek. Volt oka hinni, hogy nem hal meg soha, mert »Krisztus hét szava a keresztfán« ezünni oratóriuma emlékét áldotta és halhatatlanná teszi.

mely alatt »Urunk kinszenvedésének története« magyarul éneklék a kántor, néptanítók és műkedvelőkből alakult énekkar, fél 12 órákor esendes mise, délután litánia.

Nagyszerdán d. u. 3 órákor »Jeremiás siralmai«.

Nagysütörtökön d. e. 9 órákor nagymise, d. u. 3 órákor »Jeremiás siralmai«.

Nagypénteken d. e. 9 órákor »előszentelt mise« magyarul, utánna sz. beszéd, tartja Dencs János ez. kanonok. D. u. 3 órákor, ha az idő kedvező lesz, körmenet vezetetik a Kálváriára, ahol beszédet is tart Kópis József segédlelkész. Kedvezőtlen idő esetén a processio elmarad és a sz. beszéd a templomban tartatik meg, utána »Jeremiás siralmai«.

Nagyszombaton reggel fél 7 órákor tűz-, husvét-i gyertya és keresztkut-szentelés, azután nagy mise. Este fél 8 órákor feltámadási körmenet, tartja segédlelkész Dencs János esperes. Husvét vasárnapján 7 órákor esendes, 9 órákor énekes, fél 12 órákor esendes misék mondatnak, délután három órákor ünnepélyes vécsernye.

Husvét hétfőjén 7 órákor esendes, 9 órákor ünnepélyes szent mise, ezután szent beszédet tart: Pák Emil s. lelkész, fél 12 órákor esendes mise, d. u. 3 órákor vécsernye.

Várad-Ujvároson.

Virágvasárnap d. e. 9 órákor a sz. mise előtt barka szentelés. Körmenet után nagy, énekes szent mise, az evangelium előtt megkezdődik az ugynevezett passio-éneklés — előadja a kir. kath. tanítóképezde énekkara.

Nagyszerdán d. u. 3 órákor kezdetét veszi a Jeremiás próféta siralmainak éneklése (lamentáció) előadja szintén a kir. kath. tanító-képezde énekkara

Nagysütörtökön d. e. 9 órákor énekes sz. misé, utána oltár-fosztás, d. u. 3 órákor Jeremiás próféta siralmainak éneklése.

Nagypénteken d. e. 9 órákor lesz az u. n. »előszentelt« mise, alatta énekeltek a passio. Kezdetét fogja venni a kereszt-csókolás a szt. sirban. Szt. mise után Pálffy Béla segédlelkész predikál. Délután 3 órákor ismét Jeremiás próféta siralmainak éneklése. Este 7 órákor szentség bevétel.

Nagyszombaton reggel 7 órákor szentség kitétel a szent sirba. 8 órákor tűz, gyertya és keresztkut szentelés. 9 órákor nagy énekes sz. mise. Este 7 órákor ünnepélyes feltámadási körmenet.

Husvét vasárnapján reggel 9 órákor dr. Vucskics Gyula plebános szent beszédet mond s utánna ünnepélyes szent mise. Délután vécsernye.

Husvét hétfőn reggel 9 órákor Pálffy Béla segédlelkész predikál. Utánna szent mise s délutáni litánia.

Várad-velenczén.

Virágvasárnap az ájtatosság reggel 9 órákor veszi kezdetét barkaszenteléssel, utánna szent-mise, mely alatt a passió énekeltek.

Nagyszerdán délután 3 órákor lamentatio. Nagysütörtökön reggel 9 órákor szent-mise, délután 3 órákor lamentatio.

Nagypénteken reggel 9 órákor veszi kezdetét az ájtatosság passióval és az Urkoporsóban a legmélt. Oltáriszentség kitétele után szent beszéd, melyet Gabriely Lajos plebános tart.

Nagyszombaton reggel 7 órákor szentség-kitétel utánna tűz, husvétgyertya- és kereszt-kutszentelés. Ezt követi 9 órákor énekes szent-mise. Este 6 órákor feltámadás.

Husvét vasárnapján reggel 7 órákor esendes mise. D. e. 10 órákor nagymise s Gabriely Lajos plebános predikál. 3 órákor vécsernye.

Husvét hétfőn 10 órákor énekes szent-mise, délután 3 órákor vécsernye.

Az Orsolya-zárda templomban.

Virágvasárnap reggel 1/8 órákor barkaszentelés, utánna szent-mise. 4 órákor litánia áldással.

Nagyszerda: Reggel 1/8 órákor sz.-mise. Nagysütörtök: 1/7 órákor sz.-mise és áldozás, melynek vég-zével a legméltóságosabb

oltárszentség a templomból kivitetik; utána oltárfosztás.

Nagypénteken: A sz. szertartások 7-órakor kezdődnek, minek végétével az oltári-szentség a sz.-sírba tétetik nyilvános imáadásra. Este 1/2 7 órakor szentségbetétel.

Nagyszombat: Reggel 6 órakor a szentség kitétetik a sz.-sírba, mely után kezdetét veszi a tűzszentelés, husvéti gyertya megáldás és a profecziák. 9 órakor sz.-mise. Este 1/2 7 órakor feltámadási szertartás.

Husvétvasárnap: Reggeli 1/2 8 órakor csendes sz.-mise, 10 órakor csendes sz.-mise, délután 4 órakor litánia áldással.

Husvéthétfő: Reggel 1/2 8 órakor énekes sz.-mise. Délután 4 órakor litánia áldással.

* * *

A többi templomokban Nagyszombaton a következő időben megy végbe a Feltámadási ünnepély:

a premontrei rend templomában délután 3 órakor.

az irgalmasrend templomában délután 4 órakor.

a kapuczinus rend templomában délután 6 órakor.

Magánérdek és közérdek.

— A Bihar-Szilágyi olajgyárról. —

Nagyváradot nagy előszeretettel az ipar- és kereskedelem gócpontjának nevezzük.

Igaz, hogy ipara és kereskedelme az éltető eleme, azonban iparunk jóformán a kisipar köré szorítkozik, mert gyáriparunk nem valami nagy arányú. Néhány szeszgyár és malom mindössze, ha csak gyáriparunkhoz nem számítjuk a szódavíz és oroszhal gyárakat.

Pedig Nagyváradnak kínálkozott az alkalom, hogy hatalmas gyártelepek létesüljenek területén; de könnyelműen engedte el magát ezen eszközeit a fejlődésnek, vagyoni gyarapodásnak.

Gyáripar tekintetében Biharmegye területén az első helyen *Mező-Telegd* áll. Ez a fejlődő község készséggel kapott az alkalmon, hogy határában ilyen nagy ipartelepek létesüljenek s ma érzik ezeknek a hasznát, áldását.

A mező-telegdi gyártelepek között kétségtelenül első helyen áll a *Bihar-Szilágyi* olajipar gyár részvény-társaság telepe.

Örömmel szemlélte az ipari haladás ezen telepét az a társaság, amely e hó 20-án helyszíni tárgyaláson volt kint Mező-Telegden.

Óriási területen hangya szorgalommal folyik a munka, zakatol a gőzgép, a hatalmas kémények ontják a füstöt.

A gyártelep olaj és petroleum finomításával és benzín készíttéssel foglalkozik.

Az egész telepen a szétfekvő épületeket akna- és csőhálózatok kötik össze. A modern vegyi ipar minden vívmánya alkalmazva van s a laikust épp úgy, mint a szakembert meglepi a gyár gazdag berendezése, felszerelése.

A keleti vasútnak a gyártelepre beágazó vágánya óriási mennyiségben szállítja naponta a feldolgozandó nyers terméket a telepre s a kész petroleum és olajat rendeltetési helyére, Magyarország, Ausztria és Németország különböző pontjaira.

A feldolgozandó nyersanyagot nagyrészt Romániából és Galiciából szerzi be a gyár, de ha legközelebb kiépül a dernai ásványolaj telep és a mező-telegdi állomás között a hegyi sodronypálya, mely az ország egyik nevezetessége lesz, ez a gyár dolgozza fel a dernai olajterméket is.

Meglepő a gyártelepen a rend és fegyelem, ami különben, egy tűzveszélyes, robbanó

anyagokkal telt gyárban elengedhetlen. Mindent az elővigyázatra intő táblák, jelzések, a melyeket ha megtartanak a munkások, nem fordul elő szerencsétlenség.

A gyártelepbe mintegy fél millió forint van beektetve, s pár százezer frt az üzemköltségekbe. A gyártelepen állandó az építkezés. Az újabb és újabb találmányok érvényesítése rengeteg összegbe kerül és ez okozza, hogy dacára a gyár virágzó üzemének, alig nyeri meg a részvénytársaság a befektetett tőke 2%-át.

Annál nagyobb hasznot hajt a gyár az államnak, mivel közvetett adóba 300,000 frtnál többet fizet évenként.

A munkások részére alkalmas laképületek állanak.

Megemlítésre méltó még, hogy a gyár vezetősége miként gondoskodik a munkások gyermekeiről. Naponta négyszer kocsin küldi be Telegdre és vissza a gyártelepen levő tanítóes gyermekeket az iskolába.

Szóval a gyártelep, a többi ott levő nagy ipari vállalatokkal valóságos áldása a környék lakosságának.

*

A fentebb elmondottakat közvetlen tapasztalásból merítettük.

Kapcsolatosan vissza kell térnünk arra is, hogy a Körözsnek az említett gyár szennyvizével való megfertőzésére nézve minő tapasztalatot szereztünk.

Az oly sokat emlegetett szennyviz, illetve petroleum és vitriol-salak felfogására egy több elkülönített szakaszból álló u. n. olajfogó van berendezve a gyár déli részén. Ebben szakaszonként tisztul a víz, a felszínre került olajrészek felfogása által. Azonban teljesen még az utolsó szakaszban sem lesz közömbösítve a szennyviz, hanem a felszínen uszó salakkal jut ki a forgácsból álló »szűrő készüléken« át az Egeres-patakba.

A gyárvezetőség azon állítása, hogy a saját érdekükben áll, miszerint a pénzért vásárolt olajból semmi ne menjen kárba, csupán óhajtsanak válik be, mert a gyakorlatban kivétel nélkül. Hisz igaz az a közmondás és mindenütt érvényesül: az aranyból is cseppen.

Igy jut nagyobb mennyiségű salak az Egeres patakon át a Körözsbe s lerakódik annak partjain.

Ezt teljesen igazolta az Egeres-patak két széle, a hol vastagon rakódott le a gyári szennyviz salakja, s a melyet a helyszíni tárgyalás előtt takarított el a gyártelep.

Ez a salak teljesen azonos azzal, amilyent a vízvezeték közelében láttunk a kőpárhuzammű kövein.

Ilyen tapasztalatok, bebizonyított tények után nem lehet bizalmunk semmiféle szűrőkészülékben, még ha az — mint *Telegdy* József birtokos kívánta — állandó hatósági felügyelet alatt áll is.

Mivel a helyszíni tárgyalásra meghívott érdekelt községek nagyon lanyhán védték érdekeiket, könnyen megeshetik, hogy az I. foku vizjogi hatóság, vagyis Biharmegye alispánja az engedélyt megadja a szennyviznek a Körözsbe vezetésére, ez esetben Nagyvárad városának mindent el kell követni, hogy vízművének megvédése szempontjából az I. foku határozat változást szenvedjen.

Elismerjük egy virágzó nagyipartelep fontosságát, de egy város közönségének rovására semmi kedvezményt nem tartunk megadhatónak a magánvállalatok részére.

v gy.

Haydn oratoriuma.

Az előkészületekből s a tegnapi főpróba sikeréből ítélve: valóságos zenei esemény lesz a helybeli *Katholikus Kör*-nek mai vallásos hangversenye, Haydn gyönyörű oratoriumának, a klaszikus szépségű műhöz méltó előadása. 41 kiváló énekes és 30 zenész fogja művészileg interpretálni a nagy zeneköltő Haydn világhírű műve nyomán Krisztus 7 szavát, melyet a kereszténen mondott. Minden rész felséges compositió, mégis kiválik a 3-ik (Asszony! Ime a te fiad.) és a 7-ik (Atyám! Kezeidbe ajánlom lelkemet.) A befejezés, a földindulás hatalmas erővel ragadja meg a lelket.

Mai tárczánkban ismertetjük Haydn e remekművének keletkezését. Itt is felhívjuk rá olvasóink figyelmét.

A szöveget dr. *Szemethy* Géza, a bibornokpüspök titkára fordította magyarra. Igazán sikerült műfordítás. Mutatványul közöljük belőle Krisztus harmadik szavára vonatkozó szöveg részletét:

Asszony, ime a te fiad, és te: ime a te anyád.

Haydn oratoriumából fordította dr. *Szemethy* Géza.

*Mulier ecce filius tuus,
Et tu, ecce mater tua. (vokál)*

* * *

*Jézus anyja!
Szépszakadva,
Könyvet ontva
Ott kesergve
A keresztnél,
Hol Fiadnak szenvedése
Kínja-lángja éles tőre
Atal járta szívedet,
Bár siralmad mérhetetlen
Mégis ott állsz rendületlen
Elfogadva hű fiadként
A tanítványt s vele önkényit
Minket is.*

*Bűnösöknek menedéke!
Végy be minket a szívedbe.
Szent szerelmed védjen ógyon
Légy velünk a végső harczon
Oh irgalmas Szűz anyánk!
E s ha majd a végső perczben
Túl a felhőn, túl az égen
Szívedig száll sohajtásunk
Akkor... akkor légy Te velünk
Hogy legyőzzük ellenségünk
S megláthassuk szent Fiad.*

Dr. *Szemethy* Gézának különben — *Beleznay* Antal karnagy után — legtöbb része van a mai előadás sikerében.

Az oratorium előadásában különben *Beleznay* Antal karnagy vezetése alatt közreműködnek a következők:

Soprán:

Tucsek Ferenczné,
Lengyel Józsefné,
Kovács Dénesné,
Kotauschek Julia,
Szombathy Katinka,
Tóth Juliska,
Rimler Irén,
Stuiber Miezi,
Poynár Szándri,
Reiszner Irma.

Tenor:

Rózsa Ambrus,
Tucsek Ferencz,
Kovács Márton,
Krüger Jenő,
Padola Pál,
Huszár Károly,
Kozics Gusztáv,
Makkay József,
Kaminszky János,
Lehoczky István,
Dr. *Szemethy* Géza.

All:

Csipkés Sándorné,
Farkas Etelka,
Goszler Irma,
Sommer Betti,
Bihary Margit,
Zettner Irén,
Szücs Bella,
Darázs Aranka,
Papp Szeréna,
Ujházy Margit.

Bass:

Lopussny Gyula,
Kovács Márk,
Zsdánszky László,
Ifj. Maróczy János,
Bátky Endre,
Kalmár Illés,
Moyzes Miklós,
Moyzes Emil,
Nyári Ignác.

Az előadáshoz a zenét a 37. ezred 30 tagból álló zenekara szolgáltatta.

A közönség igen nagy érdeklődést tanúsított az oratorium előadása iránt. Tegnap estig 400 jegy kelt el. Ma még a pénztárnál lehet jegyet váltani.

Végül felhívjuk a közönség figyelmét, hogy az előadás pontosan 1/6-kor kezdődik s az egyes részek között az ajtó be lesz zárva.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Márczius 25. A kath. kör Haydn-Oratorium előadása a Ker. Csarnok nagytermében.

Márczius 26. A Biharmegyei Népnevelési Egyesület rendes tisztújító közgyűlése.

Márczius 26. A polgári kör közgyűlése d. e. 11 órakor a kör helyiségében.

Felkérjük t. előfizetőinket, kiknek előzetese c hó végén lejár, annak mielőbbi szíves megújítására, nehogy a szétküldésben fennakadás történjék.

Az előfizetési összeg beküldésének megkönnyítésére lapunk mai számához utalványokat mellékelünk.

Gyümölcsoltó boldogasszony. — Viragvasárnap. Két napon ünnepe van most a kath. egyháznak. Ma szombaton ünnepeljük a magasztos titok kijelentésének emlékét, hogy a názáreti szűz szül, aki isten fia lesz. Ünnepeljük Megváltónk megtestesülésének kijelentését. Mária kétséggel fogadta Gábor arkangyal kijelentését, de annak magyarázó szavai után alázattal mondá: »Ive az Ura szolgáló leánya, legyen nekem a te igéd szerint.« És az ige testé lön. Az örvendetes esemény emlékét az egyház ünnepélyes szent misékkal ünnepli, melyek a szokott időkben tartatnak meg. Az ünnepet gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepének nevezi a nép, mert ezen a napon kezdik a gyümölcsfák ojtását. Holnap viragvasárnapját ünnepeljük. A hét kezdetét jelentő ezen ünnepen megtelnek a templomok ájtatos hívőkkel, akik Jézus Krisztusnak Jeruzsálemben tartott ünnepélyes bevonulását ünneplik. Emlékeztet ez ünnep arra, mikor Jézus Jeruzsálemben vonulván, a nép pálmákat szórt utja elé s Hozsannával üdvözölte. Emlékére a templomokban barkát szentelnek.

Szentgyakorlatok a papnöveldeben. A kalocsai jézustársasági főgymnasium kiváló tanára: P. *Lagger* József S. J. ma este Nagyváradra érkezik s a nagy hét három napján a papnöveldeben szent gyakorlatokat tart.

A nagyváradai kereskedők a miniszternel. A kereskedelmi miniszter mint már írtuk, nem teljesíti Nagyvárad városának azon kérelmét, hogy a posta-, távirat és telefon központ Ujvárosra helyeztessék át, ahol a kereskedelem gócpontja van. A miniszter ezen határozatára a kereskedők nem hajlandók megnyugodni s *Kunz* Gusztáv nagykereskedő kezdeményezésére feliratot írtak alá mintegy 110-en, melyet deputáció vitt fel a miniszterhez. A küldöttségben dr. *Sarkadi* Lajos kamarai titkár részt vett.

Hoffman Jankei. Tegnapelőtti számunk vezércikkében ily czímen hívtuk fel olvasóink figyelmét egy szerencsétlen Maramaros megyei község sorsára. Felső-Apsa községet *Hoffman Jankei* nevű lelketlen kufár évek hosszu során telekről-telekre, nyomásról-nyomásra megszerelte s most a községet árverezik. Hibáztatták ezért *Rétyi* Mihályt a técsői kerület orsz. gyűlési képviselőjét. Ujabbán megbízható forrásból vettük azon értesítést, hogy Felső-Apsa község nem tartozik a técsői választó kerületbe. *Rétyi* Mihály képviselő tevékeny részt vesz a kizsa-

rolt ruthén községek felsegítésében s a többek között, midőn a mult évben a kerületében tartozó *Kökényes* község Felső-Apsához hasonló helyzetbe jutott, a nevezett képviselő közbenjárására lépett közbe *Lukács* pénzügyminiszter és a község részére egy 28 éves 5 és háromnegyed százalékos kölcsönt eszközölt ki az uszorásokkal szemben. Az ilyen érdemet készségesen elismerjük.

Mark Twain a képviselőházban. A képviselőháznak ma illusztris vendége volt. *Mark Twain*, a nagyszerű amerikai humorista megjelent a Ház karzatán és nagy érdeklődéssel nézte a magyar képviselők gyülekezetét. *Mark Twain*nek *Pulszky* Ágost és *Arányi* képviselők szolgáltak magyarázatokkal, melyeket a kiváló humorista nagy figyelemmel hallgatott meg.

Az Otthon küldöttsége a miniszterelnöknél. Az *Otthon* irók és hírlapírók küldöttsége ma tisztelgett *Széll* Kálmán miniszterelnöknél. *Rákosi* Jenő a küldöttség vezetője szép beszéd kíséretében nyújtotta át a miniszterelnöknek a tiszteletbeli taggá történt megválasztásáról szóló dísz oklevelet. Kiemelte a miniszterelnöknek nagy érdemeit, a kör felvirágzása körül, mert csak az ő közbenjárásával vált lehetségessé, hogy a kör házat építtethetett. A biblia is azt mondja: »Krisztus nélkül hiába megy az ember a dombra.« Hogy hiába nem mentek, ebben *Széll* Kálmán segítette. Az egyet házépítését a miniszterelnök vezette. De nem csak azért, hanem más okból is minden egyet szerencsésnek tartaná a miniszterelnököt disztagul megválasztani, mert egyedül ő volt az, aki az országot válságos helyzetéből kivette. (Lelkes éljenzés.) *Széll* Kálmán mindenekelőtt a házvételre reflektált, a mely nem volt érdem, hanem kötelesség. A mióta csak gondolkodni tud, azóta mindég a magyar irodalom és a magyar sajtó lelkes támogatója. Most, hogy a politikai hullámok felhozták a felszínre, ennek mindenesetre, ha el is sülyedek, meg lesz az az eredménye, hogy felettem az örvény bezárul és az ország nem fog többé bele sülyedni. Meg emlékezett a sajtó nagy érdemeiről, a mely az ő intenczióit helyesen felfogta és kommentálta. Köszöni az »Otthon körnek«, hogy disztagul választott. (Lelkes hoszszas éljenzés.)

Honterus repülő bibliája. Márczius 21-én Brassóban oly szélvész dühöngött, hogy *Honterus János* a szász reformátor maradandó emlékü szobrának markából kivette a bibliát. Egy szász nagy férfiu erősen tiltakozott a szobor felállításának alkalmával az ellen, hogy valaki megrongálja e »nagy« szász emléket. Nyilvánvalóan a kolozsvári honvédelemet rongáló szász diákokra gondolt. Vajjon a *Honterus* bibliájának elreptetéseért szél barátunkat mivel fogják büntetni?

Vadvirágok. *Kiss* Rezső törvényszéki albirónak könyve a »*Vadvirágok*« most készül s rövid idő alatt megjelenik. A népies irányu mű iránt mindenféle nagy érdeklődés mutatkozik, amit bizony meg is érdemel a derék biró, aki hivatalos teendőit elvégezve az irodalomnak szenteli magát. A műre ismételtlen felhívjuk olvasóink figyelmét.

Báthory Endre emléke. Folyó évi október 31-én háromszáz éve lesz, hogy *Csik-Szent-Domokos* határán a Pásztor-bükkön szörnű halált halt *Báthory* Endre bíbornok, erdélyi fejedelem. A nagy nevű család kiváló ivadéka áldozata lett nemzetisége bűneinek s a politikai eselszövénynek, mely utóbbi nem kímélte az egyházfők bíborát. *Báthory* Endre kiváló tehetségeivel korán fényes állásra küzdötte ki magát. Nagybátyja *Báthory* István lengyel király a pultkovszky híres jezsuita kollegiumban taníttatta. Alig végezte iskoláit, mechóvi prépost s nemsokára bíbornok lett,

VIII. *Gergely* pápa kitüntetésekkel halmozta el s midőn *Kromer* Márton, *Ermeland tartomány* püspöke elhalálozott, ő lett utóda s *Braunsberg* városából kormányozta egyházmegyéjét. De a politikai viszonyok kizavarták csendes nyugalomból s aki sohasem kereste a hatalmat, *Báthory* Zsigmond fejedelem rábeszéléseinek engedni kénytelen s elfoglalja annak az országnak fejedelmi székét, melyet elődje teljesen felforgatott. A vihar, melyet *Báthory* Zsigmond támasztott, ellene optja ki fergetegét. *Mihály* vajda hitszegően támadja meg; árulás miatt elveszti a szenterzsébeti csatát s földönfutó lesz, hogy Pásztorbükkön az ellene fellázított székelység csapásai alatt lehelje ki nemes lelkét. A hely, hol e szomorú játék utolsó felvonása lejátszódott, nem áll jeltelenül. *Puskás* Tamás csikszentdomokosi plebános, 1816-ban a mintegy 50 év óta álló fakeseszt helyébe újat tétetett s hogy az évenként *Mindenszentek* napján oda zarándokoló hívek jobban megemlékezzenek a bíbornokról, éneket is írt »*Oh te tündér és csalárd világ*« czím alatt, mely *Báthory* Endre szerencsétlen sorsát tartalmazza. E helyett a három százados évforduló alkalmából maradandó emléket akarnak emelni a székelyek. Az emléket közadakozásból akarják felállítani s e czélból *Csik-Szerdán* megalkuít a *Báthory-emlék* bizottság.

Pályázatok a kórházgondnoki állásra. Biharmegye közokházánál megüresedett a gondnoki állás, amelyet kinevezés útján tölt be a kórházi választmány elnöke: *Szungogh* Péter alispán. A pályázati határidő márczius 30. Eddig a következők nyújtották be pályázati kérvényüket: *Kelepecz* Dezső (Nagyvárad), *Baranyi* Árpád (Nagyvárad), *Henger* László (Belényes), *Südy* József (Nagyvárad), *Nerhaft* Kristóf (Nagyvárad), *Gergely* István (Nagyvárad), *Hollóssy* Béla (Nagyvárad), ifj. *Papp* Gergely (Belényes), *Siklós* Aladár (Budapest).

Közjegyző helyettes. A kir. törvényszék elnöke értesíti a hatóságokat, hogy *Miskolczy* Barna kir. közjegyző állanó és rendszeres helyettesévé dr. *Stettner* János neveztetett ki.

Ujabb hamis borok Nagyváradon. A budapesti országos borellenőrző-bizottsághoz Nagyváradról vegyvizsgálat végett felküldött borok közül négy borkereskedő illetve vendéglősnek a borára vonatkozó vegyvizsgálati eredmény érkezett le tegnap a rendőrkapitányi hivatalhoz. *Mind a négy pinczéből vett bormintát hamisnak mondta ki a vegyvizsgáló állomás.* Az illetők neveit, mihelyt hivatalosan tudomásunkra jut, közölni fogjuk.

A köszvényes es csuzos betegek figyelmét ne kerüje el azon páratlan hatású csuz és köszvény elleni kenőcs, mely *Zoltán* Béla udvari szállító gyógyszerárában Budapesten kapható üvegenként 1 frtért. Az elismerő levelek ezrei bizonyítják, hogy e kitünő kenőcs 15—20 éves bajokat néhány nap alatt biztosan meggyógyít.

Halálozas. Részvétellel vettük a következő gyászjelentést:

Dayka Sándor úgy a maga mint gyermekei *Béla* és *Lajos*, valamint az elhunytak szülei *Galgóczy* Lajos és neje, apósa és anyósa *Dayka* József és neje, testvére *Galgóczy* Erzsébet férjével, *Oláh* Mihálylyal, ugyszintén számos rokonok nevében mély fájdalommal tudatják, szeretett jó nejeknek, a legjobb anyának, gyermeknek, meny, testvér és sógornőnek *Dayka* Sándorné, szül. *Galgóczy* Juliánának f. hó 23-án este 9 órakor életének 31-ik és boldog házassága 8-ik évében hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult földi maradványai f. évi márczius 25-én d. u. 3 órakor fognak az ev. ref. egyház szertartásai szerint Fő-utca, 16. sz. házból az olaszii közsírkerthe örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívattak. Nagyvárad, 1899. márczius 24. Áldás és béke hamvaira!

Névváltozás. *Kollár* Nándor b.-ujfalui államvasuti felvigyázó és kiskorn gyermekei vezetéknevét »Kálnai«-ra kért változtatását a belügyminiszter megengedte.

* **Nagy ékszerlopás Szegeden.** Tegnap egy szűk szavu távirat érkezett a rendőrségre, hogy Szegeden nagy ékszerlopás volt. Tegnap viradóra elloptak mintegy 15000 forint értékű ékszert. (Lásd távirati rovatunkat). A rendőrség ennek következtében a kellő intézkedést megtette.

Értesítés! Van szerencsénk igen tisztelt vevőinket s a n. é. közönséget értesíteni, hogy a tavaszi és nyári idényre áru ajándékaink megérkeztek; különösen férfi és fiu kalapok, női, férfi és gyermek Carlsbadi cipők, kesztyűk, harisnyák, nyakkendők, fehérneműek stb. meglepő nagy választékban, melyeket rendkívüli olcsó szabott árak mellett árusítunk.

Áruraktárunk szives megtekintését kérve teljes tisztelettel: Fábry Testvérek.

Paraszt-tragédiák.

— Saját tudósítónktól. —

A törvénytörés büntető tanácsstermőben három csoport ember fordult meg egymásután.

A három csoport mindegyike a megye legtávolabbi vidékéről jött, csak a bajuk volt hasonló. Mindegyik csoport egy-egy embernek erőszakosan kioltott élete miatt jelent meg, hogy mondják el azt, a mit az úgyról tudnak.

Mind a három eset egy-egy szomorú jelenetet mutatja a falusi életnek.

A tárgyalásokról tudósítók a következőket írja:

Gyilkosság egy gyalog ösvény miatt.

1898. múlt év november közepén egy ködös napon Kövesegyházán kint szántottak a mezőn egymás mellett két tábla földön id. *Megyeri* András és a hasonló nevű fia az egyik táblán, *Terkucz* Flóra és György nevű fia a másik táblán.

Békésen ment a dolog délig, de akkor a négy ember között veszekedés keletkezett és pedig azért, mert *Megyeri* András azt állította, hogy *Terkucz* egy gyalog ösvényt elszántottak.

A dolog azután veszekedéssé fajult. *Terkucz* Flóra egy veremvágót fogott fel a fia meg egy fejszét, míg *Megyeri*ék bottal támadtak. A veszekedésben a szerencse a *Megyeri*ék pártján volt, *Megyeri* András kicsavarta a *Terkucz* Flóra kezéből a veremvágót s azzal főbe vágta *Terkucz* Flórát, minek következtében néhány nap múlva meghalt, az ifj. *Megyeri* pedig a fiatal *Terkucz*ot verte meg úgy, hogy az öt hétig feküdt.

Ezért mind a két *Megyeri* a vádlottak padjára került és pedig az öreg halált okozott súlyos testi sértés miatt, míg a fia súlyos testi sértés miatt.

Tegnap befejezték a bizonyítási eljárást, de ítéletet csak hétfőn hoznak.

A borona miatt

Szomorú a másik eset is, amelyik a komádi mellett lévő topai pusztán történt. Itt is kioltották az életét egy férfinak, egy béresgazdának a tulajdon cselédje.

Ez a vádlott az önvédelemmel védekezik s a tanúk nagy részben megsrösítették állításait.

Ez a történet a következő: *Páter* Flóra béres a vádlott, ki a múlt évben november 19-én megszurta a béresgazdáját *Kiss* Jánost késével, úgy hogy az menten kilehelte lelkét.

A czivakodás tulajdonképpen három napig tartott.

Egy este *Kiss* János megszólította *Páter*t, hogy hová tette a boronát s ezen össze veszttek. Másnap már ugyan ezen ügyből kifolyólag már villára mentek, míg a harmadik napon a mezőn *Kiss* megtámadta villával *Páter*t, aki a fejére s a karjára kapott két súlyos ütést, mire ő egy kedvező pillanatba kihuzta a csizmaszárból a kését s azt a *Kiss* mellébe szurta és úgy, hogy *Kiss* rögtön meghalt.

A kés szívében ment keresztül.

— Megakarta ölni *Kist*? — kérdi az elnök ettől a vádlottól.

— Dehogyan akartam, hiszen kérem másodszor nem is szurtam, de elhajítottam a kését is.

Ebben az ügyben is befejezték a bizonyítási eljárást, azonban ítélet csak hétfőn lesz.

A korcsmában.

A harmadik véres eset a szent-jobbi korcsmában történt.

Itt *Malosák* József, *Kiss* József és *Kelesi* József mulattak s ivás közben mint rendesen szóváltásba elegyedtek, s melyet csak vérrel lehetett elintézni.

Itt *Malosák* mint egy hős küzdött. Mind a két társát össze-vissza szurkálta késével a nehezebb sérüléseket *Kiss* József kapta akinek a gyomrán több helyen olyan szurást kapott, hogy másnapra meghalt. *Kelesi* József pedig két hónapig nyomta az ágyát.

*Malosák*ot ezen két cselekedetért három évi börtönrre ítélték.

EGYESÜLETEK.

A nagyváradai kath. kör választmánya tegnap, pénteken este rövid ülést tartott, a melyen bejelentették, hogy a kör javára ma nagy bőjti hangverseny lesz, amelyen *Haydn* oratóriumát adják elő. — Ezen kívül a kör tagjain felvették: *Szilágyi* Géza műőrást, dr. *Imrik* Péter kir. táblabíró, *Petry* János tanárt, *Tanay* Zsigmond vasúti raktárfőnököt és *Farkas* László magánzót.

Iparügy.

Az ipartestületi betegsegélyző pénztár közgyűlése.

A Nagyváradai Ipartestületi Betegsegélyző Pénztár f. hó 19-én tartotta meg évi közgyűlését *Bertsey* György elnöke mellett. A közgyűlésen jelen voltak: *Gerő* Ármán iparhat. biztos, *Tenkei* József titkár, valamint az igazgatóság és felügyelő-bizottság tagjai néhány kivételével és a kiküldöttek, úgy az iparosok, mint a segéd munkások csoportjából nagy számban.

Elsőben az igazgatóság évi jelentése olvastatott fel, melyből kiemeljük a következőket:

Egy esetből az a kérdés merült fel, hogy az ipartestület tagjainál alkalmazott napszamosok az ipartestületi, vagy a kerületi betegsegélyző pénztárhoz tartoznak-e? A kérdésben a keresk. miniszter döntött, 3030—898. sz. határozatában kimondván, hogy az ipartestületi betegsegélyző pénztárnak nemcsak a szakszerű munkával foglalkozó segédek és tanulók, hanem az ipartestületi tagoknál alkalmazott egyéb biztosításra kötelezett egyének: a napszamosok, könyvelők stb. is kötelezett tagjai.

Ezután megemlékezik a jelentés az 1898: XXI. t.-ezikről, mely mint tudvalevő a *nyilvános betegápolás* költségeinek fedezéséről intézkedik; ennek értelmében a bujakórban, szemésés, köthártyalobban és elmekórban szenvedő pénztári tagok gyógyköltségeit nem a betegsegélyző pénztárak, hanem az *államkincstár* viseli. S különösen az ugyanezen törvény vég-

rehajtása tárgyában kiadott s a betegsegélyző pénztárak költségére rendelt *gyógyszerek* rendelkezéséről és készítéséről intézkedő szabályzattal foglalkozik a jelentés és pedig azon körülmény folytán, mivel a pénztár tagjai között valamely módon az a téves hiedelem terjedt el, mintha a szabályzat rendelkezései következtében a tagok részére csak hatástalan gyógyszerek rendelkeztenének.

Foglalkozik ezután a jelentés a *késedelem bejelentésekkel*, melyekben a múlt évi esetek némely csökkenést mutatnak; ugyanis a munkások rendes bejelentésének elmulasztása miatt csak 19 esetben vált szükségessé az iparos feljelentése. Sajnálatos ténynek mondja az igazgatóság, hogy még mindig találhatók egyes munkaadóknál alkalmazottak a kik éveken óta ugyanazon helyen dolgoznak, de a pénztárhoz nincsenek bejelentve, s az is előfordul, hogy némely iparos akkor jelenti be munkálatát a pénztárhoz, a mikor az keresésképtelenné vált. Az ilyen mulasztások és visszaélések esetében a pénztár megindítja a büntető eljárást.

A járulékkal *hátrányban* levőket sem hagyja szó nélkül az igazgatóság, de annak a reményének ad kifejezést, hogy a kintlevő tartozások nagy részét sikerül a pénztárnak megfizetnie az év folyamán behajtani.

Mint tudvalevő, a pénztár a biztosított taggal egy háztartásban élő *családtagok részére* is ingyen orvos és gyógyszersegélyt nyújt. Azonban a pénztár e kedvezményével igen sok *visszaélés* következett el, hogy tehát megszüntesse, az igazgatóság egy határozatában kimondta, hogy csak azon biztosítottak családtagjai részesíthetnek ezután az említett segélyezésekben, a ki esketési bizonyítvánnyal igazolja, hogy törvényes házasságban él.

A *tagsági forgalomról, betegségi eselekről és a pénztár anyagi forgalmáról* is részletes jelentést terjesztett az igazgatóság a közgyűlés elé; ebből megtudjuk, hogy 1897 végén 1843 férfi, 60 nő, összesen 1903 tagja volt a pénztárnak, a múlt év végén pedig 2111, melyből 2024 férfi és 87 nő s így tehát a taglétszám 181 férfi, 27 nő, összesen 208 taggal emelkedett. A múlt év folyamán 19 férfi és 1 nő tagot temettetett el a pénztár.

A betegek száma következőképen oszlik meg: táppénz segélyben részesített 220, kórházban ápolatott 268, csak ingyen orvosi és gyógyszersegélyben részesült 1008 tag, ezen adatok szerint a betegek száma 1496; azonban több volt a tagok között olyan, aki az év folyamán időközönként két vagy mindahárom segélyben is részesült, ezért tehát a jelentésben iparágak szerint is ki van mutatva a betegek száma, amely kimutatásban minden tag csak egyszer van felvéve s e szerint a pénztár tagjai közül a múlt évben 1889 egyén volt beteg. A betegedési esetek száma 1899. Családtagoknak pedig 348 esetben nyújtott segély. Táppénz 4358, kórházi ápolási költség 5284 napról fizetett ki.

Az anyagi forgalomról megtudjuk a jelentésből, hogy tagsági járulékok címén 9748 frt 83 kr., tagkönyvek és kamatok címén 291 frt 50 kr., összesen 10040 frt 33 kr. bevétel volt a pénztárnak. A kiadások pedig így oszlottak meg: táppénz 1713 frt 86 kr., kórházi költség 2934 frt 60 kr., gyógyszerári költségek 2189 frt 46 kr., orvosok fizetése 1144 frt, egyéb segélyezések 479 frt 80 kr., az összes segélyezési költségek 8461 frt 72 kr. s a kezelési és egyéb költségek 2599 frt 03 kr. Az összes kiadás 11060 frt 75 kr. s így tehát a bevételnél 1020 frt 42 krral több. A kiadás többletének az 1897 évi 1624 frt 67 kr. maradványból való levonása után kitűnik, hogy a pénztár forgótőke maradványa 1898 decz. 31-én 604 frt 25 kr.

Jellemző, hogy a pénztár 1897-ben *kezelési és egyéb költségekre* 2650 frt 24 krt., tehát *kevesebbet fordított* mint a múlt évben: *míg a segélyezési költségekre* csak táppénz és kórházi ápolási díj címén majdnem 1300 frttal adott ki többet a múlt, mint az 1897 évben. Mindez azt bizonyítja, hogy a pénztár első sorban a tagok igényeit igyekezett kielégíteni.

A terjedelmes jelentést hejyeslően vette tudomásul a közgyűlés.

A zárszámadást és vagyonszámot is

helybenhagyón tudomásul vevén, a közgyűlés az igazgatóság részére a felmentvényt megadta.

Következett a kilépő igazgatósági tagok helyének betöltése és a felügyelő-bizottság választása.

Egyhangú határozattal megválasztották az igazgatóságba rendes tagoknak: *Arendánczki* Ferencz épít. rajzoló, *Bereczky* László cipész, *Abella* Mihály borbély, *Boros* Mihály fazekas, póttagoknak: *Gramantik* Ferencz lakatos, a segéd munkások csoportjából; *Lévai* Márton könyvkötő rendes, *Széles* Lajos timár póttagnak, az iparosok csoportjából; a felügyelő-bizottságba: *Mócsi* Gyula asztalos, *Major* Ferencz épít. rajzoló, rendes *Neuhauer* Károly bádógos, *Szűcs* Jenő férfszabó, póttagnak a segéd munkásokból; *Szlarill* Ferencz építő, rendes és *Óvári* Lajos káiyhás póttagnak, az iparosok csoportjából.

Végül Szolga Ferencz indítványozta, hogy szembetegségek kezelésére egy szakorvos alkalmaztassék.

Az indítványt a közgyűlés elfogadta s a további intézkedésekkel az igazgatóságot megbizta.

TANUGY.

Helyesirás táblák. A *Polatsék*-féle könyvkereskedés, Temesvárott magyar és német helyesirás táblázatot adott ki. A magyar (akadémiai) és a német helyesirás szabályai, valamint a kivételek világos, könnyen érthető nyelven és a lehető legrövidebb rövidséggel vannak összefoglalva e táblákban. E táblák, melyek több intézetben osztályonként is ki vannak függesztve, különösen alkalmasak arra, hogy a tanuló ifjuság a helyesirást elsajátítsa. A kiejtés és írás eltéréseit világosan kiemeli a feltűnő nyomás; a tanuló szeme megszokja a látott szó alakját és követi írásban. Ára darabonként 10 kr., 100 db 6 frt.

SZINHAZ.

Liliputi hercegnő.

(Énekes színmű 3 felvonásban. Irta: Márkus József. Zenéjét szerzte Hegyi Béla. A Magyar Színház mai főpróbájához.)

Az operettszerzők között Márkus József egyike a legtermékenyebbeknek. Librettóiban van élet, elevenség, elmésség és fordulat annyi, hogy a közönség felvillanyozva hagyja el legtöbbször a színházat. Eddigi sikerei buzdítólag hatottak rá, amennyiben szorgalmasan dolgozott tovább. A színházak is nyerneik műveivel. Hisz eddig műsoron maradtak hosszú ideig az operettai.

Szerencséje is volt, a mennyiben mindig jó komponistával dolgozott együtt, a ki műveit sikeresen zenésítette meg. A »Liliputi hercegnő.« *Márkus* József muzsájának legfiatalabb gyermeke, holnap kerül bemutatásra a Magyar Színházban, a főpróbája ma volt. Ugy a szöveg, mint a zene ismét sikert ígér s valószínűleg tartjuk, hogy a színház is gyarapodni fog. Sok tarka, mozgalmas jelenete, elmés ötlet s jóízű alak van a darabban. Muzsikája pedig fülbe-mászó, dallamos, kedves és áriája olyan, hogy valószínűleg népszerűvé fog válni.

Van dey Trocken bábgyáros egy bábszínház tulajdonosnak elad egy bábát, melyet azonban leánya Tilly és segéde Gusztáv eladnak, árát meg emulatják. Tilly kénytelen maga a baba helyett fellépni. Fel is lép és állandó tagja marad a bábszínház ensemblejének, de atyja félti a színpad rontó levegőjétől. Itt t. i. egy báró csapja neki a szelet, kit azonban egy Florinda nevű boxolódo eröművészno tart vissza Tillytől. Végül Gusztáv, a segéd, elveszi Tillyt. Megjegyezzük, hogy Tilly, akit Dedofszky Gizella ábrázol, a művésznonek a »Krokodilus« Milije óta a legjobb szerepe.

A végleges ítéletet persze holnap este a közönség fogja kimondani, a mely a premieren mindenestre a legkompetensebb forum, a melyet respektálnia ugy a szerzőknek, mint a színészeknek és a bírálóknak kell.

Az iparos ifjuság műkedvelő előadása.

A nagyváradai ipartestület ifjusága az előbbi sikereken felbátorodva Husvét ünnepének első és másodnapján az *egyleti ház alapja javára* műkedvelői előadást rendez a színpadon, melyen *Tóth* Edének »A falu rossza« című népszínművét adják elő. Az előadásnál az iparos ifjuság saját zenekara fog közreműködni s előre láthatólag nagy közönség fog az előadásra megjelenni. Rosszul választotta az iparos ifjuság Husvét ünnepének első napját színelőadásra, holott ez a nap törvényszerint is normanap.

A szereposztást adjuk a következőkben:

A falu rossza.

100 arannyal kitüntetett eredeti népszínmű, dalokkal és táncszal. 3 felvonásban. Irta Tóth Ede. Rendező: Örenics Alajos. Karnagy: Gerecséri József ur. Sugó: Hegedűs Sándor. Ügyelők: Kiss Lajos és Nagy Imre.

S Z E M É L Y E K :

Feledi Gáspár, gazdag falusi földmívelő	Abella Mihály
Lajos	Mócsi Gyula
Boriska } gyermekei	Tunyogi Vilma.
Bátki Teresi, árva, Feledi gyámsága alatt	Nagy Jolán
Göndör Sándor, szolgáló	Varga Gyula
Finun Rózs, menyecske	Pántya Honka
Csapó, gazdaember	Dajka Ambrus
Tarisznyásné	Dajka Róza
Csapóné	Waltner Blanka
Sulyokné	Nagy Giza
Megyei csendbíró	Papp Sándor
Egy öreg paraszt	Tömpe György
Rónya, kántortanító	Bereczky László
Gonosz Pista, bakter	Örenics Alajos
Gonoszné	Boros Vilma
Cserebogár Jóska, szőlőpásztor	Böji Lajos
Czene, cigányprimás	Kovács Béla
Adus, vén czimbalmos	Pistei János
A »makkhe« koreszmáros	Makovits Ferencz
Neje	Nagy Róza
Jóska, béres	Mezey Lajos

Parasztleányok:

Demeter Jolán, Ercsei Mariska, Lányi Honka, Steininger Gizella, Mogyorósi Irma, Horváth Róza, Fehér Mariska, Takács Etelka, Fehérvári Mariska, Kovács Etelka, Fodor Karolin, Primusz Giza.

Parasztlegények:

Kabdebó Ernő, Nagy Sándor, Guzmán Ferencz, Köffer Béla, Gáspár József, Óvári István, Rácz István, Belme László, Török Lajos, Rózsa Gyula, Poretnek Mihály, Rádaj Lajos, Székács Sámuel, Bóra Kálmán.

Nép, Vendégek, Czigányok. — Történelhely: Felsőborsod vidéke. Idő: jelenkor — Az első és második felvonás közt egy évi időköz.

Hely árak:

Alsó páholy 3 frt. Felső páholy 2 frt 50 kr. Támlásszék I—V, sorig 80 kr. Támlásszék VI—XIV, sorig 60 kr. Földszinti állóhely 30 kr. Erkély ülés, közepén 30 kr. Karzati állóhely 20 kr.

Jegyek előre váltthatók: szombaton d. u. 3—5-ig, vasárnap és hétfőn d. e. 9—12-ig, d. u. 3—5-ig és este a pénztárnál. Jegyekre előjegyezhetni: Kovács Béla egyleti pénztárosnál.

Az előadás kezdete fél 8 órakor, vége 10 óra után.

S P O R T.

A sakkör közgyűlése.

Tegnap délután 5 órakor ment végbe a nagyváradai sakkör évi közgyűlése, melyen Hoványi Gyula elnököt jelen voltak: Beöthy László dr., Des Escherolles Kruspér Károly, O asz Gyula, Urbán Adolf, Arabinszky Zsigmond, Bobrowniczky Miklós, Róna Ármin, Kun Ferencz, Niederman Antal, Székely Andor, Bosz Samu, Gesztes Ödön stb. Mindenekelőtt felolvasták a számvizsgáló bizottság évi jelentését, mely szerint a pénztár állapota kielégítőnek mondható. Befolyt összesen 246 frt 70 kr. Kiadás volt 221 frt 05 kr. A körnek 1898 év végén tagjaival szemben 113 frt 50 kr., melyből a közgyűlés az igazgató tanács javaslatára bebajthatalanság ezimen 61 frtot leirt. A közgyűlés a számvizsgáló bizottság jelentését tudomásul vette és a felmentvényt a pénztárnoknak megadta.

Ezután következett a titkár jelentése, mely

nagy vonásokban rajzolja az egyleti év történetét. Megemlékezik az általános hanyatlásról, mely a magyar sakk-élet terén az egész országban beállott s ebből kifolyólag vázolja azokat az intézkedéseket, melyeket a nagyváradai sakkörnek tennie kell, hogy az az egyleti életet élénkítse. Megemlékezik az 1898 december havában rendezett szép sikerű háziversenyéről, mely a kör bevételét fölfrissítette. Végül statisztikai adatokat sorol fel, melyek közül legfontosabb a kör tagforgalma. Eszerint az 1898 évben a kör 128 tagja közül kilépett 30, belépett 9 új tag, az apadás tehát 21, mely tömeges kilépés minden egyes első évben megmagyarázható, a mennyiben az alapításkor sokan csak időlegesen írják alá az ivateket. Az egyletnek jelenleg 107 tagja van.

Ezután Hoványi Gyula dr. elnök a maga és tisztársai és a választmány nevében lemond és a választás tartamára az elnöki széket Des Escherolles Kruspér Károlynak adja át. A választások egyhangulag közfelkiáltásokkal történtek a következő eredménnyel: Elnök: Szász Ágoston alelnök Hoványi Gyula dr., titkár Adorján Emil dr. pénztáros: Gesztes Ödön, ellenőr, ifj. Rimanóczy Kálmán, jogtanácsos Várady Zsigmond könyvtáros: Niederman Antal, háznagy: Madaras Elek. Az igazgató tanács tagjai lettek: Beöthy László dr., Bösztörményi Géza, Farkas Szidor, Friedmann Benő, Grabanszky Zsigmond, Huzella Gyula, Hoványi Géza, Dr. Kiss Dénes dr. Kepes János, Mezey Mihály Miskolezy Barna, Olasz Gyula, Szűcs Izso, Urbán Adolf, Wertheimstein Alfréd. A *Balázsházy* Bertalan elhalálózása folytán megüresedett igazgató tanácsosi helyre a közgyűlés Des Escherolles Kruspér Károlyt választotta meg. Ezzel kapcsolatban elnök részvétellel emlékezett meg Balázsházy Bertalanról, ajánlotta, hogy miután az elhunyt tevékeny részt vett az egylet alakításában és fejlesztésében, emlékét jegyzőkönyvileg örökítsék meg. A közgyűlés az indítványt elfogadta a megválasztott képviselőkn kívül a közgyűlés Hoványi Gyula dr. indítványára Hegyesi Pál tiszteletbeli másodtitkárrá választotta meg. Ezután véget ért a közgyűlés és Gesztes Ödön játszott általános érdeklődés közepette öt erős játékkal egy-szerre. Az öt játszma mintegy öt negyed órát vett igénybe és mind az ötöt Gesztes Ödön nyerte meg.

Igazságszolgáltatás.

Bolcas vád alá helyezve. A törvényszéken most nagyban keresik a kiutasított joghallgatót Bolcast. A törvényszék ugyanis körülbelül egy héttel ezelőtt egy párba miatt vád alá helyezte, azonban nem tudják, hogy hol tartózkodik, mert szülőfalujából a hatóság azt jelentette, hogy nincs ott s Váradon sincs. Most az idézvényt Bécsbe küldik az egyetemre.

A kucséber levele. Ily ezimen irtunk tegnapi számunkban Lövy Dávid kucséber ügyéről a törvényszék előtt. Lövi Dávid ma szerkesztőségünkben kijelentette, hogy K. S tartozott neki 10 frttal, melyet az illető szülei meg is küldtek. Erre K. S egy sértő levelet irt neki s ő a válasz megírásával, minthogy sem írni, sem olvasni nem tud, egy ismerősét bizta meg, ki az előbbi levélhez hasonló gorombasággal válaszolt tudtán kívül. A 30 frtot pedig nem követelte, csak azt mondta, hogy megérdemelte annyit is.

A kegyelet büne. A vádlottak padján ült tegnap *Daróczi* Sándorné berettyó-ujfalui asszony, mert megakart vesztegetni egy hivatalnokot.

Nem sablonos dolog a Daróczi trágédiája, ilyen igen ritkán fordul elő s a törvényszék évekig sem tárgyal egy ilyen ügyet.

A múlt nyáron történt, hogy Darócziénak egy nagy eladó leánya a 18 éves *Zsuzsi* bele esett a kuba s belefult. A hatóság ilyen körülmények között elrendelte a leány törvényszéki orvosi boncolását.

Az anyja sirva fogadta ezt a hírt, fájt neki

hogy a szeretett leánya testét össze vagdalják az idegen urak s együgyű paraszt eszével azt hitte, hogy a dolgot nem lesz nehéz elintézni pár forinttal, sőt még azt is hitte, hogy jót tesz ezzel, mert megkíméli az urakat az ő heideme szerint a hiábavaló fáradságtól.

Ezt a tervét el is mondta az urának, aki figyelmeztette, hogy ne tegye, mert még baja lesz, de az anyai szív erősebb volt, legyőzte a félelmet, s elment Nagy Zoltán szolgabíróhoz, akit megkért, hogy a leányát ne bonczoltassa fel s 20 forintot tett le a Nagy Zoltán asztalára.

Nagy Zoltán pedig az esetet feljelentette s így az asszony a megvesztegetés kísérletének vádjá miatt a vádlottak padjára került.

Tegnap ítékeztek felette s tekintve a rendkívüli sok enyhítő körülményt 30 forint pénzbüntetésre ítélték.

Az ítélet jogerős lett.

Az állkulcsos tolvaj. Demján Jánosné bejárónő volt Bonya Antalhoz, akitől azután így több apróságot elvitt. Ezen ügyből kifolyólag azután házkutatást tartottak nálla, amikor is több ékszer s egy állkulcsot meg is találtak. Ezért tegnap két havi fogházra ítélte a törvényszék.

Közönség köre.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazok, kik szeretett kedves Piroška leányunk elhunyt alkalmából mérhetetlen fájdalomukat részvetőkkel, vagy megjelenésükkel enyhítették, fogadják ez uton őszinte köszönetünket.

Nagyvárad, 1899. márczius 24.

Bánatos szülők:

**Bereczky László.
Szabó Irma.**

REGÉNY-CSARNOK.

TILTOTT UTAKON.

Landor Henrik utazásai és kalandjai Tibetben. 14

Fordította: B. Gy.

Mindenki visszafojtott lélekzettel várta a lövést, mely hívatva volt fejemet szétzúzni, a tömördek löpor azonban szétrugta a puskát, mely szilánkokban hullt a földre, mire a Pombo oly rémült arcot vágott, hogy kénytelen voltam nevetni. Aza gondolat pedig, hogy velem szemben minden puska kísérlet mehesz, még jobban elrémitette őt, a néptömeget pedig rettentő dühbe hozta.

— Ta kossaton, ta kossaton! Öld meg őt, öld meg őt!

Kiabáltak dühtől tajtékozva.

— Nyala mangbo schidak majidan! Nem tudjuk megfélemlíteni, nem bíruak vele!

— Ta kassaton, ta kassaton!

Az egész völgy vissz hangzott vad ordításaitól.

Egy hatalmas nagy kardot nyújtottak át ezután a Pomboak, ki azt hüvelyéből kihuzta.

— Öld meg őt, öld meg őt! — kiáltották ismételve, bátorítva a hóhért. Kinek babonás természete az előbbi eseményt, hogy a puska kirepült kezéből, nagyon is rossz jelnek tekintette a jövőre nézve (bizonyára azt hitte, hogy valami felsőbb hatalom műve volt s a tulsok löporra nem is gondolt) s félt tovább bármit is csinálni velem.

E pillanatot felhasználtam, hogy megmondjam neki, hogy ők ugyan megölhetnek engem most ha akarnak, de ha én meghalnék, akkor ők holnap minenyáján megfogaak halni — ugy értvén magamban a dolgot, hogy egy napot majd ugyis csak meg kell halni mindenkinek.

Szavaimr: meghült benne a vér és egy-

ideig mint valami szobor, ugy állott előttem; a felízgatott nép azonban dühében örülten tombolt, ami átragadott a Pomboóra is. Őt is meglegpte a dühroham, mely alatt arca annyira átváltozott, hogy nem lehetett volna fehszemni. Ugy ugrált körben mint valami bolond. E perczen egy láma valamit a szájába dugott, melyből ajkai tajtékoztak. Egy másik láma tartotta a kardot azalatt míg a Pombo ruhájának uj-jait felgyürte, hogy karját szabaddá tegye. Azután lassu léptekkel hozzám közeledett, mialatt a fényes pengéjű kardot ide-oda csóválta.

Narbanak, ki hajamnál fogva tartott, megparancsolták, hogy fejemet hajlitsa le. Csekély erőmmel is, mi még megmaradt bennem és egy halálra szant embernek elszántságával igyekeztem ellenállni, eltökélve magamat, hogy fejemet meg nem hajtom. Az bizonyos, hogy megölhettek, darabokra apríthattak volna, ha éppen szándékukban volt, mert teljesen hatalmukban voltam, én azonban elhatároztam, hogy ilyen gazok előtt, míg csak egy csepp erő lesz bennem, meg nem hajtom fejemet. Meghalni, ha kell, meghalok, de legalább azzal a tudattal halok meg, hogy megvetésemet átérezték, szellemi fölényemtől pedig megfélemlültek.

A hóhér, ki most, a kardot otromba nagy kezeivel megfogva egészen mellém állott, vállaime felett magasra fölemelte a kardot. Azután nyakamhoz érintette élet, mintha azt mérte volna ki, hogy milyen legyen a csapás, melylyel levághatja fejemet. Erre egy lépéssel hátrált, gyorsan felemelte a kardot ismét és teljes erővel suhintott felém. A kard egészen nyakamig ment, de nem is érintett most. En szóltanul és mozdulatlanul maradtam, még szempillám sem rezgett meg, ami annyira imponált neki, hogy megijedjen tőlem. Habozott újra csinálni a vágást, azonban a nép türelmetlensége a tetőpontra hágott és a lámák vadul gesztikuláltak és tüzelték a Pombot a további műtetre.

Most is, midőn ezeket a dolgokat leírom, szinte hallom üvöltéseiket és élénken látom vérszomjas tekintetüket. Észre lehetett venni a Pombon, hogy csakis a nép dühének lecsilla-pítása végett ismételte a kard vágást, de most balfelől; a kard alig egy centiméternyire lehetett nyakamtól.

Ugy látszott, hogy végem és különös, hogy e kritikus pillanatban nem is gondoltam a halálra. Honnan vettem ez érzést, nem tudom, főleg miután minden arra mutatott, hogy a halált ki nem kerülhetem. Halálom közellétét látva csupán az a gondolat keltett fájdalmat szívemben, hogy meg kell halnom anélkül, hogy rokonaimat és barátaimat viszonlíthatnám és anélkül, hogy rokonaimat és barátaimat viszonlíthatnám és anélkül, hogy ők megtudhatnák, hogy hol és miképen haltam meg. Magától értetődik, hogy nem volt nagy kedvem ily fiatalon itt hagyni a világot, melyből oly keveset láttam és élveztem még eddig. Azonban az a sok szenvedés, fáradsalom, küzdelem baj és kellemetlenség, melyben bőven volt részem, mióta Tibetbe tettem lábamat, már ugy elfájtott, hogy jelen kínjaim iránt közömbös voltam.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Mark Twain Budapesten.

Budapest, márcz. 24. (Saj. tud. táv.)

Mark Twaint, a világhírű humoristát folytonos ünnepségek veszik körül. Délután meglátogatta az írók és hirlapírók »Olthon« helyiségét. Rákosi Jenő és Gondá Dezső fogadták és üdvözölték a kiváló vendéget. Mark Twain szívből jött szavakkal válaszolt az üdvözlésre. A többek közt kijelentette, miszerint boldog, hogy Magyarországon találkozott a nagy Kossuth fiával. — Ezután bejárta az Olthon termeit. Mark Twaint mindenütt ovációkkal fogadták.

Zalka püspök betegsége.

Győr, márcz. 24. (Saj. tudósít. táv.)

Zalka György püspök állapota változatlanul aggasztó. A 78 éves agg főpap eszméletét nem veszítette el. Minden szót tisztán megért, beszélni azonban nem bír s mindenre írásban felel. Tegnap meggyönt s fölvetta az utolsó kenetet. Délfelé írásban azon kívánságát közölte környezetével, hogy olvassák fel előtte a hitvallást; ohaját nyomban teljesítették, mire a feszületet kétszer megcsókolta. Ágyánál egész éjjel virrasztottak. A káptalan távirati uton kérte pápa Ó Szentsége áldását a beteg főpapra. Rampolla bibornok távirata a pápa áldásával délután érkezett meg. — Az egész város közönsége mély részvétellel van az agg püspök iránt.

A bécsi „pestis“.

Bécs, márcz. 24. (Saját tud. táv.)

Az egész kontinenst rémületbe ejtette az a szélnek eresztett hír, hogy Bécsben ismét fellépett a pestis. A rögtöni czáfolat alig nyugtatott meg valakit, mert a veszély elítkolásának vették a dementit. A mostani czáfolat erősebb, senki nem kételkedhet benne. Az állítólagos pestis beteg Schneider kórházi szolgát, mint könnyű hurutjából gyógyultat a kórházból kibocsátották.

A vatikáni Francia nagykövet lemondása.

Páris, márcz. 24. A »Journal« jelenti, hogy

Lizard vatikáni francia nagykövet egészségi okokból lemondani szándékozik. Utódja állítólag Cambon jelenlegi washingtoni nagykövet lesz. (Magyar Táv. Ir.)

Kifosztott ékszeres bolt.

Szeged, márcz. 24. Fried Károly

szegedi ékszerkereskedőnek a város közepén, a Kelemen-utczában lévő üzletét ma virradóra kifosztották. A tettesek a pinczéből törtek be az üzletbe, olyképen, hogy a pinczeboltozatot kibontották, a padlózatot megfúrták és kiszaggatták. Az ellopott ékszerek értéke meghaladja a 15,000 frtot. A rendőrség két idegen fiatal embert vett gyanuba, akik közül az egyiket hajnalban az udvarból kijönni látták. (Magy. Táv. Ir.)

Esterházy kontra Walsin.

Páris, márcz. 24. A »Matin« azt írja, hogy

Esterházy Miklós hercegnek Walsin-Esterházy ellen indított pöre a polgári törvényszék első tanácsa elé fog kerülni. Walsin-Esterházy védője Chabannes lesz. (Magyar Táv. Ir.)

Egy hajó balesete.

La Corona, márcz. 24. Az »Oszkár«

nevű osztrák gőzös gabonával Várnából Nantesbe menet a kikötő közelében lekelet kapott és hogy el ne sülyedjen, Roncudofoknál ki kellett kötnie. (Magy. Táv. Ir.)

Lőporrobbanás Amerikában.

London, márcz. 24. A »Morningpost«-nak

jelentik New-Yorkból: Penny Groveban (New-Yersey) a Dupont-féle lőporalmomban tegnap robbanás történt. Három munkás életét veszítette, körülbelül száz ember megsebesült és száznál több ház megrongálódott. (Magy. Táv. Ir.)

Dynamit a cigaretta dobozban.

Fiume, márcz. 24. A fiumei lapok révén egyes budapesti és vidéki lapokban az a hír látott napvilágot, hogy a fiumei dohánygyárban egy ládában a dohány között 25 töltényt találtak, amiből azt következtették, hogy valaki merényletet akart elkövetni. Illetékes helyről nyert értesülés szerint ez a hír erősen tulzott és merényletről szó sem lehet. Tény az, hogy egy ládában néhány apró, teljesen ártalmatlan töltényt találtak, olyant, aminővel verbekezt szokás lőni. Ez a töltény egészen véletlenül kerülhetett a ládába. Az egész dolognak oly kevés jelentőséget tulajdonítanak, hogy a rendőrség nem is indított vizsgálatot. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

Az osztálysorsjáték.

Az osztálysorsjáték mai húzásánál a következő számokat sorsolták ki:

20.000 koronát nyert: 423. — 10.000 koronát nyert: 80721. — 5000 koronát nyertek: 81431 95068. — 2000 koronát nyertek: 2333 4512 10547 17091 19621 21370 23130 38678 45749 46336 41577 49061 51679 53663 67059 71382 72208 73755 74304 77491 74564 81630 82422 86678 92762 98344. — 1000 koronát nyertek: 4545 5114 6908 7075 9133 9900 11539 11615 14887 16144 10004 17015 18329 34366 36636 37527 38070 39068 41674 43620 47727 48513 50335 51299 52003 56902 59656 60022 62588 62835 63361 67284 72524 78268 80844 81417 82642 83274 85509 86420 87783 88504 90437 91338 92227 98097. — 500 koronát nyertek: 2520 4095 4610 4852 6383 9750 10762 11425 12568 3697 16199 16821 16891 20810 23370 27048 27763 29837 31617 31881 34497 34340 34374 34860 35924 39202 40032 42110 47146 50022 52695 53834 55860 56781 57277 62342 62358 62447 66545 66396 66462 69778 70590 71699 73302 74818 78155 78372 78812 79441 80200 81316 81865 97722 87446 92285 89357 92841 98581.

A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek.

A vaskartell ellen. A vaskartell garázdálkodása immár nem csak hogy megsarcolja a belöldi fogyasztóközönséget és súlyosan hátráltatja ugyszólván összes iparágaink fejlődését, hanem legutóbbi időben a vaskivitelt is lehetlenné teszi. Ezt bizonyítja az a tény, hogy Romániába a székelő konzulátusunk egyike ez ügyben panaszszerű jelentést intézett a közös külügyminisztériumhoz, melyben elmondja, hogy kereskedelmi vasunknak rövid idővel ezelőtt még szépen fejlődött kivitele Romániába az utóbbi időben megakadt. Ez annál kellemetlenebb, mert Romániában már nagyon tudták méltányolni a magyar vas kitünő minőségét, mely éppen azért nagyon kelendő volt.

A vasárak felemelése okozta a kivitel megakadását s így most a belga, angol és német provenienciájú vas újra elfoglalja a tért a magyar vas elől. — A közös külügyminiszter e jelentését megküldte a magyar kereskedelmügyi minisztériumnak is.

Első Leánykiházasítási Egylet m. sz. XXXVI. rendes kögyűlését márczius 19-én tartotta Schwaz Ármín elnöklété alatt, nagy rész vétel mellett. Az évi jelentésből kivesszük, hogy az 1898. kezelési év az igazgatás minden ágában lendületes emelkedést mutat. A mérleg egyes tételei világosan hirdetik, hogy ezen intézet a gyermekbiztosítást eredménydusan cultiválja. 1898. évben 10208 jutalékrész, tulnymólag a fiatalabb korosztályból, lett be írva. Nászjutalék és visszatérítések fejében 439.702,21 koronát fizetünk ki. A 923.286,64 korona üzleti eredményből 757.709,44

korona a matematikai díjtartalékhoz esatoltatott, melylyel az 4.120.486,84 koronára emellett. A hivatalnoki nyugdíjlapra 4009 koronát szavaztak meg. Ezen alap tehát 29.087,16 koronát tesz ki. A fennmaradó 161.577,20 korona alapszabályszerű javadalmazásokra a külön tartaléklaphoz és a nászjutalék felemelési alaphoz esatoltatott, mely alapok ez által 446.419,80 koronára emelkedtek. A mérlegszerűleg kimutatott 4.724.417,80 korona vagyon fedezetet nyer jó jövedelmű budapesti házakban, melyek leírások után 1.501.195,72 korona befektetési értékkel vannak felvéve, 1.225.503,18 korona takarékbetétekben, 1.351.696 korona 4 1/2%-os elsőrendű biztonsági értékpapirokban, továbbá kötvénykölesönökben és kintlevő követelésekben. Dr. Alexander Bernát, a felügyelő-bizottság elnökének előterjesztett indítványa a felmentvény megadására, egyhangulag elfogadtatott. Schwarz Ármín elnökségének 30. évfodulója alkalmából az ez évi igazgatósági jelentéshez egy, — a többi igazgatósági tagok által aláírt — emléklap mellékeltetett, melyben méltanak azon érdemek, miket 30 évi működése alatt szerzett. Ezen emléklap tartalmának felolvasása viharos helyesléssel találkozott. Mlután még lemhanyi Dávid Endre tag indítványára, ki szép szavakkal szídtén Schwarz Ármín elnök érdemeiről megemlékezett, az igazgatóságnak és felügyelő-bizottságnak köszönetet és elismerést szavaztak, a közgyűlés az előbbi fesűgyelőbizottsági tagokat egy évi tartamra újból megválasztotta. A jegyzőkönyvhitelítésére Dietz Miksa és Nemes Henrik urak küldettek ki. A közgyűlés Schwartz Ármín elnök élénk élettelésével végződött.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Az irányzat szilárd	
Buza márcziusra	10 64
Buza októberre	8 59
Uj tengeri	4 55
Rozs őszre	7 92
Zab őszre	5 72
Tengeri augusztusra	—

Értéktőzsde.

Budapest, márczius 24.

Az irányzat gyenge	
Osztrák hitel	368.25
Magyar hitel	397.50
Allamvasut	364.90
Rimamurányi	307.—
Magyar jelzalog	249.—
Salgótarjáni	636.—
Wagon-kölesön	623.—
Villamosvasut	225.—
Magyar leszámitoló	353.25
Iparbank	104.25
Budapest közuti	404.50
Kereskedelmi	1011.50
Déli vasut	78.—

Az irányzat nyugodt Bécs, márczius 24.

Osztr. hitel	367.25
Magyar hitel	396.—
Allamvasut	862.97
Birodalmi márka	58.75

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. márczius 24-án.

Magyar aranyjárdék 4%	119.80
Magyar koronajárdék	97.85
Magyar vasuti kölesön aranyban 4 1/2%	121.—
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 1/2%	101.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	120.75
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	675.—
Italmérsi jog megváltási kötvény	106.50
Horvát-szlavon földtehermentési kötvény	96.75
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölesön	169.25
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölesön	141.—
Osztrák járdék papírban	101.—
Osztrák járdék ezüstben	100.75
Osztrák járdék aranyban	120.—
Osztrák korona járdék	101.40
Osztrák államsorsjegyek	140.—
Osztrák magyar bankrészevény	912.—
Magyar hitelbankrészevény	396.25
Osztrák hitelintézeti részevény	367.75
Osztrák-magyar államvasuti részevény	363.20
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	358.60
Németbirodalmi márka	58.05
London vista	120.40
Párisi vista	47.80
20 márkás arany	11.79

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

NYILTTÉR.

Tisztán kozelt természetes

HEGYI-BOROK!

Nagymenyiségű kedvező bevasárlásaim folytán ajánlok:

Jóminőségű homoki bort, literje 30kr.

Kitünő asztali ó bort, literje 32 kr.

100 liter 23 és 24 frt.

Magyarádi ujbort,	literje 40 kr.
Magyarádi ó bort,	„ 40 „
Magyarádi pecsenye bort	„ 50 „
Asztali veres bort,	„ 44 „
Ménesi veres bort,	„ 64 „

Mindenemű üvegelt csemege, aszú és pezsgőborok, a legolcsóbb árban.

A „Matild“ és „Baross“-forrás gyógy-savanyuvizek főraktára.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek: **helybeli rendelvényeket házhoz szállittatok!**

Kiváló tisztelettel:

MERTZ NÁNDOR.

Nagyváradon, N.-Körözs-u., (Mertz-ház.)

☛ **Telefon összeköttetés.** ☛

Ritter Richárd

czukrászdája

Nagyváradon, Bémer-tér.

Ajánlom a n. é. közönségnek a husvéti ünnepre dus választéku

husvéti tojásokat

a legolcsóbb árakban.

Továbbá diós és mákos kalácsot friss sütemények, czukorkák stb.

Vidéki rendelések a legnagyobb pontossággal és azonnal teljesítetek.

A n. é. közönség pártfogását kérem alázattal

Ritter Richárd.

Sürgöny-czim: **Ritter czukrászda.**

Telefon-szám: **183.**

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller

Liniment. Capsici comp.

Ezen hirnevű háziser ellentáll az idő megpróbáltatásának, mert már több mint 30 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsölésként alkalmazatik közzvények, csuszma, tagszagatásnál és meghűléseknél és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakraiban rendeltek. A valódi Horgony-Pain-Expeller, egykorban Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű háziser, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegekben árban majdnem minden gyógyszerárban készletben van a főraktár: Török József gyógyszerésznel Budapestben. Bevásárlás alkalmával igen óvatossággal legyünk, mert több kisebbértékű utánzat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony“ védjegy és Richter czégyjegyével nézve mint nem valódit utasítsa vissza. RICHTER F. 40 és 70 kr. és 1 frt. üvegei szállitók RUDOLSTADT.

ERŐDI H. cukrászata

Nagyvárad, Fő-utca.

Felvállal és pontosan teljesít, úgy *helybeli*, mint *vidéki*, mindenféle szakmájába vágó megrendeléseket *mérsékelt árak* mellett.

Vidéki küldemények gondos csomagolás és pontos *szétküldés* következtében, rendes időben és *sértetlen* állapotban érkeznek.

Ugyanott mindenféle húsvéti cukor-, selgemes plüs-disztojások 3 krtól 10 frtig kaphatók.

FELHIVÁS

az összes
gyomor és alhasi bántalmakban szenvedőkhöz:

— **Máj** —

— **Vese** —

— **Hólyag** —

— **Aranyér** —

!!Hatásában páratlan!!

PAULA-VIZ

A jelenkor szenzációs gyógyvize.

Magyaradi „PAULA”

gyógyforrás r.-v.-társaság.

Budapest, VII. Erzsébet-körút 58.

Vezérképviselő:

Janky Antal. Nagyvárad.

Üzlet átvétel!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség b. tudomására hozni, hogy helyben a dr. Grósz-féle házban a **Benkő Kálmán** utóda-féle

fűszer-, bor-, rum-, thea-, ásványvíz és csemege üzletet

átvettem, azt tovább a magam törv. bejegyzett cégem alatt fogom folytatni. Sok éven át szerzett kereskedelmi ismeretem és tapasztalatom folytán azon előnyös helyzetbe jutottam, hogy mélyen tisztelt vevőim legmagasabb igényeinek is megfelelhettek.

Üzletembe bevezettem a magyar királyi lőpor, kártya, okmány, levélbélyeg és váltó-úrlap eladást is; a fűszerraktart tetemesen megnagyobbítottam úgy, hogy bármilyen nagyobb megrendelésnek is eleget tehetek.

Vidéki megrendelések a helybeli vasúti állomáshoz, a helybeliek pedig házhoz díjtalanul lesznek szállítva.

A midőn a nagy érdemű közönség b. pártfogását és szíves rendelkezését kérem ígérem annak **jutányos és pontos** kiszolgáltatását is

Magamat a nagyérdemű közönség b. jóindulatába ajánlva maradok kitünő tisztelettel

Szabó István.

Bikszádi

árlappal

és ismertető

könyvecskével

bérmentve szolgál

A

KÜTKEZELŐSÉG

BIKSZÁD,

(Szatmármegye.)

A **B** **ikszádi** ásványos gyógyvizet, mely egyedül a maga nemében, több hírneves egyetemi orvostanár és hírneves vidéki orvosok, hatásánál fogva fölébe helyezik a külföldi és drága **Sellers** és **Gleichenbergi** vizeknek. Gyógyító hatása a bikszádi ásványos gyógyviznek kitünően bevált idült és heveny légesohurut, hangszálag hurut, vérkőpés ellen. Nagy konyhasó tartalmánál fogva vérbányás, tüdőesücs hurutnál és kezdődő gümőkőrnél, továbbá kitünő eredményt értek el a **bikszádi víz** alkalmazása által emésztetlenség, idült- és heveny gyomorhurut, máj- és epe hólyagbántalomnál, a belek renyhe működésénél, vesékben szenvedőknél, görvélykóros daganatoknál, heveny és idült női bántalmaknál, mint specífium vált be.

Bikszádi víz bérleje s a sztojkai víz föelárusító:

ALMER LAJOS ÉS KÁROLY

nagybányai lakosok.

A **S** **ztojkai** ásványvizet, mint Erdély gyöngyét, nem hiába nevezték el **magyar karsbadi víznek**, mert lényeg annak gyógyhatása, a szigorú diéta betartásával: idült gyomorbántalom, máj- és epehólyag, valamint epekő bajoknál, nemkülönben **cukorbetegségnél** alkalmazva, valóságos csodákat művel, kitünő hatása a S ztojkai ásványvíz a légzőszervek összes bántalmánál, valamint a női bajok és görvélykóros bántalmánál is. — A Sztojkai ásványvíz dús szénsavtartalmánál fogva, akár borral, akár gyümölcszouppal vegyítve, mint kellemes üdítő ital pártját ritkítja. **Sztojkai ásványvíz** hosszas használata az ép szervezetben elváltozást nem idéz elő s így a rossz ivóvizet is pótolja bármely vidéken, annival is inkább, mert hosszabb állás után nem esapódnak ki belőle a szilárd alkotórészek, mely tulajdonsága lehetővé teszi a tengeren tül szállítást.

Sztojkai

árlappal

és ismertető

könyvecskével

bérmentve szolgál

A

FORRÁSKEZELŐSÉG

SZTOJKA,

Szolnok-Doboka m.

A bikszádi víz kapható Nagyváradon, Janky Antal utóda (Kiss Károly), Kádár János és Wurst József urak fűszer üzletében. — Az alatt irt legjutányosabb árak mellett, házhoz szállítva: egy üveg 1/2 literes bikszádi víz 14 kr., ha az üveget visszaadjuk 11 kr. Egy üveg 1 literes bikszádi víz 12 kr., ha az üveget visszaadjuk 16 kr. Egy láda 40 1/2 literes üveg bikszádi víz 5 ft 20 kr., a 40 üres üveget ha visszaadjuk 3 ft 70 kr. Egy láda 25 1 literes üveg bikszádi víz 5 ft 20 kr., a 25 üres üveget ha visszaadjuk 3 ft 70 kr.

Kiadó birtok.

A nagyváradai Káptalan tulajdonát képező Gyapju község határában elterülő

„Nagyméhes“

elnevezés alatt ismert tagbirtok, mely áll

354 c. h. 800 öl szántó,

7 c. h. 298 öl rét,

6 c. h. 897 öl tanya hely

és hasznavehetetlen földterületből **1899**

évi október hó 1-től haszonbérbe kiadó.

A bérleti feltételek megtekinthetők az uradalom központi irodájában Nagyváradon.

A bérelni szándékozók irásban beadandó ajánlataikhoz a bérösszeg 10%-át mint bányapénzt csatolják, mert a nélkül beérkező ajánlatok figyelembe nem vétetnek. Ajánlatok **április 3-ik** napjáig fogadtatnak el.

Papp Imre,

kápt. főszl.

Köszönetnyilvánítás.

Ó Fensége Salvator Lipót főherceg udvarmesterei hivatala. Általános Asbestáru gyár. Ó császári és királyi Fensége Salvator Lipót főherceg rendkívül meg van elégedve az asbesttalppal bélelt cipőkkel. Ó Fensége hosszabb gyalog kiránduláson használta e cipőket és érezte, hogy lábai nem fáradtak úgy el, mint más közönséges cipőknél. Küldök egy pár vadász-cipőt, hogy annak a mintájára készítsenek másikat asbesttalpbéléssel, ugyanannál a cipéznél s aztán küldjék ide. **Hisszük, hogy e vadász-cipők ép oly jók lesznek és ép oly megfelelők, a mint megfelelők voltak a szalonzipők.**

Zágráb, 1898. július hó 8-án.

K R A H L. huszárkapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatásügyi bíróság elnöke, a következőket írja: Tisztelt Doktor ur! Az asbestbetéti cipők kitűnőnek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszűnt minden lábfájásom, úgy hogy — azt hiszem — lábbajom semmi további orvoslást nem igényel. Szíves tanácsát köszöni Dánoson, 1897. évi szeptember 17-én. Tisztelő híve: **WEKERLE SÁNDOR.**

Nincs többé lábfájás

Óvjuk lábainkat hidegtől, nedvességtől és meghűléstől. **Sem tyukszen, sem izzadó láb, sem börkeményedés, sem lábdaguanat, sem lábégés.** Rövid idei viselés után megkönnyebbül a járása annak, ki cipőjét **dr. Högyes-féle az egész világon szabadalmazott Asbest talpbetéssel látja el.** Kettős vastagságu 1 frt 20 kr., egyszerű 60 kr., homoktalp 40 kr., gyermekeknek fele. Az Asbesttalpbélés kitűnőségét legjobban bizonyítja, hogy a cs. és kir. közös hadseregnek és a m. kir. honvédségnek eddig 22500 pár szállított. Szétküldés csakis utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldése és külön 10 kr. frankó. Felvilágosítások és prospektusok, köszönetnyilvánítások ingyen. Viszonteladónak megfelelő árengedmény.

Általános Asbestáru gyár betét-társaság Budapest, VI., Sziv-u. 18.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget tisztelettel értesíteni, hogy az idei **kitűnő minőségű**

szalámi eladását

már megkezdtem és továbbra is **Kossuth Lajos-utca Pontelli-házban** (bent az udvarban) árusítom.

Egyszersmind szíves tudomására adom a mélyen tisztelt közönségnek, hogy saját gyárfmánu szalámim **nagy detail kereskedőnél** helyben egyedül csak

Kádár János urnál kapható.

Szíves megrendeléseiket kérve vagyok

kiváló tisztelettel **Pontelli János.**

Nagy kiárusítás!

Fő-utczai (Olaszi) üveg-, porcellán- és lámpa-kereskedésben raktáron levő

Majolica, Fayance, Teracota egyéb diszárukat, olajnyomatu képeket,

mivel azokat jövőre tartani nem szándékozom, minden elfogadható áron **kiárusítom.**

— Továbbá az üzlethelyiség nagyobb javításának eszközölhetése végett más egyéb árukat is **mélyen leszállított áron** bocsájtok a nagy készlet és helyszűke miatt eladásra, u. m. **étkező, theás, kávé, ozsonmás, fekete kávé** és **mosdó-készleteket, lámpákat, csillárokat, üveg-készleteket, konyhai edényeket, alpacca Chim-ezüst** árukat és **evő-eszközöket.**

Tisztelettel:

Déry János,

Nagyvárad, Olaszi, Fő-utca.

Szerencse kell az embernek!

A negyedik magyar királyi szabadalmazott osztálysorsjáték I. oszt. sorsjegyei már kiadattak és mi az időközben előjegyzett megrendelések eszközölését megkezdtük. A nagymérvű szerencse eredményeinek köszönhetjük, hogy **hozzánk** oly nagy számban érkeznek megrendelések.

Miután Fortuna már előzetesen is kedveskedett nekünk, most újból szerencsénk volt, amennyiben a mostani 3. és 4. osztálynál a 80.000 és 90.000 koronás főnyereményeket mi fizettük ki vevőinknek. Nem is egészen 1½ év alatt **nálunk** körülbelül egy és egy fél millió koronát nyertek.

Szigoruan reális és pontos kiszolgálásunknál fogva vevőinknél bel- és külföldön a legnagyobb bizalmat nyertük el.

Ennélfogva kérjük, hogy újonnan belépő vevőink is ajándékozzanak meg bizalmukkal és kíséreljék meg szerencsájuk megalapítását egy sorsjegynek minél előbbi megrendelése által.

Tanácsos a megrendelést minél előbb beküldeni hozzánk, mert így előreláthatólag abban a helyzetben leszünk, hogy a rendelést azonnal eszközöljük, ha a megbízást f. é. március hó 30-ig kézhez kapjuk.

A negyedik magyar királyi szabadalmazott osztálysorsjáték tervének beosztása ugyanaz, mint a harmadiknál volt és a 6. osztályban húzás alá kerülő nyeremények sorozatát alant közöljük.

A betétek is ugyanazok maradtak és az I. osztály sorsjegyeinek ára a következő: 1. eredeti sorsjegy 6 frt, ½ eredeti sorsjegy 3 frt, ¼ eredeti sorsjegy 1 frt 50, ⅛ eredeti sorsjegy frt—,75.

A befizetések postautalványon küldhetők, vagy mi utánvétellel küldjük a sorsjegyeket.

A magyar királyi szabad. osztálysorsjáték 50.000 nyereménye a következő: A hivatalos tervezet 9. §. értelmében szerencsés esetben 1.000.000 korona. A főnyeremények: különösen 1 jutalom 600.000 kor., 1 főnyeremény 400.000 korona, 1 nyeremény 200.000 korona, 2 nyeremény a 100.000 kor. = 200.000, 1 nyeremény a 90.000 kor., 1 nyeremény a 80.000 korona, 1 nyeremény a 70.000 korona, 2 nyeremény a 60.000 korona, 120.000, 1 nyeremény a 40.000 kor., 5 nyeremény a 30.000 korona 150.000, 1 nyeremény a 25.000 korona, 7 nyeremény a 20.000 kor. 140.000, 3 nyeremény a 15.000 kor. 45.000, 31 nyeremény a 10.000 kor. 310.000, 67 nyeremény a 5.000 kor. 335.000, 3 nyeremény a 3.000 kor. 9.000, 432 nyeremény a 2.000 korona 864.000, 763 nyeremény a 1.000 kor. 763.000, 1238 nyeremény a 500 kor. 619.000, 90 nyeremény a 300 kor. 27.000, 31700 nyeremény a 200 kor. 6.340.000, 3900 nyeremény a 170 kor. 663.000, 4900 nyeremény a 130 kor. 637.000, 50 nyeremény a 100 kor. 5.000, 3900 nyeremény a 80 korona 312.000, 2900 nyeremény a 40 korona 116.000, 50.000 nyeremény és jutalom 13.160.000 korona értékben, melyek hat osztályban sorsoltatnak ki és készpénzben lesznek fizetve, csakhogy szerencse kell az embernek!

Török A. és Társa

NEMZETKÖZI SORSJEGYIRODA

A M. KIR. SZABAD. OSZTÁLYSORSJÁTÉK FŐELÁRUSÍTÓJA

Budapest, Váci-körút 4A.

Árak és választék verseny nélkül!

Figyelemre méltó!

UJ ÜZLET

Figyelemre méltó!

Freyberger és Társa

➔ Bémer-tér, Kádár János ur üzlete mellett, ajánlja ➔

fiu és leányka ruháit 1 frt 50-től 5 frtig.

Inglblousok: 1 frt 30 krtól 3 frtig.

Selyem napernyők: 1 frt 20 krtól 5 frtig.

Selyem esőernyők: 1 frt 50 krtól 4 frt 50 krig.

Harisnyák: eddig még **soha nem létezett** ily jó minőségben.

Női kalapok: izlésesen diszitve 1 frt 20 krtól 3 frt 50 krig.

Angol női bőrkeztük, 4 gombos, fekete és szines 95 krtól.

Kérem jelenlegi üzlethelyiséget nem összetéveszteni!

Kérem jelenlegi üzlethelyiséget nem összetéveszteni!